# VÕHMA Linnaleht

Nr. 135 Mai 2009


# Südamest südamesse

9. mail kõlasid kultuurikeskuses armsad viisid emadele ja vanaemadele. Imeilusatele lauludele kevadest, kodust ja emast olid lapsed teinud ise sõnad ja viisi. Loomingulisteks toeks olid neile õpetajad Maarika ja Mait. Kõige pisem lauluesitaja oli kolme-aastane Vanessa.

Maarika laululapsed on ennast läbi laulude tutvustanud terves vabariigis. Peaaegu igal nädalavahetusel, kaasa arvatud veel koolipäeva õhtud, on laululapsed proovides kas Viljandis või Võhmas.

Kui laulupisik kord sees, siis lahti sellest nii kergelt ei saa ja see on vahva.

Kontserdi lõpus üllatasid lapsed emasid-vanaemasid omaloodud laulude kogumikuga „Emade ja laste laulud".

Üks pikematest traditsioonidest on emadepäeval korraldatud käsitööde näitus, kus eksponeerivad oma näputöid Võhma lapsed ja täiskasvanud. Igal aastal on midagi uut ja kindlasti polnud näitusel näha kõikide käsitöömeistrite töid. Igatahes võib öelda, et Võhmas valmistatakse erakorraliselt kauneid asju. Gümnaasiumi õpilased olid õpetaja Heli Lehise juhendamisel valmistanud õlakotte, patju, toredaid jäneseid ja palju muud huvitavat. Piret Ant on tuntud puutöömeister. Suurepärased lapitehnikas tekid ja kotid tõi näitusele Maila Meltsas, kauneid ehteid valmistab Cilly Sarv, heegeldab, koob ja ilusaid ehteid teeb Mare Siinor, Elvi Pärlinilt toredad vilditud lehekesel lepatriinud, Enna Tikaselt kaunid siidimaali tehnikas sallid, keraamika. Tiiu Samuel on jäänud truuks kangastelgedele, millel valmivad säravavärvilised kaltsuvaibad ja linased linikud, Milvi Müürisepp heegeldab, koob ja huvitub alati kõigest uuest, mida jagab kultuurikeskuse käsitööringi juhendaja Heli Lehis. Malle Kaasik heegeldas näitusele toredad kübarad ja trendikad päevitused. Näha sai ka Niina Kaasiku imeõrnu haapsalu salle.

Kirjeldada seda kõike on päris raske, aga näituse külastajad nuumasid tõeliselt oma silmi. Ja kaasagi sai ostetud mitmeid lahedaid asju.

Kui kellelgi huvi mingi tehnikaga lähemalt tutvust teha või tekib kingituse mure, siis otsi üles tubli käsitöömeister ja tee kaupa. Informatsiooni näputöö meistrite kohta saad kultuurikeskusest.

Selline oli see päev seekord. Laulud ja kaunid kunstid tulid südamest ja leidsid oma koha vaatajate-kuulajate südames.

**Riina Pakane**
**Kultuurikeskuse direktor**

Kõlasid laulud emadest ja emadele.

Kana munes muna, mis nii suur, suur, suur ...

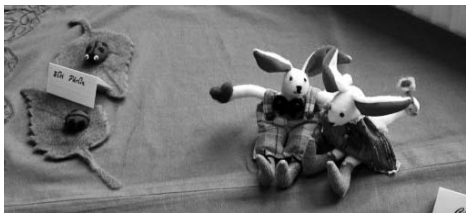

# Kokkuvõtvalt 1. mai mõttetalgutest

1. mai mõttetalgutel Võhma kultuurikeskuses osales kokku 21 huvilist. Mõttetalgute teemadeks Võhmas olid:
1. Ettevõtlus ja töökohad;
2. Ühistegevus ja koostöö;
3. Eesti maine ja kohaliku teemana Võhma maine, millele põhiliselt keskendutigi.

Mõttetalguid juhtisid Tallinna Ülikooli õppejõud Katrin Aava ja Kaire Bachmann, kes olid ürituse läbiviimiseks korralikult ette valmistanud ja aitasid nimetatud teemadel püsida. Iga kohaletulnud talguline sai neil teemadel oma mõtteid avaldada ja kokkuvõte toimunust on alljärgnevalt välja toodud.

Talgujuht Katrin Aava ja Võhma mõttekoja vanem Aare Järvik.

## Kuidas saan ärgitada võhmaka kogukonnatunnetust?

**Mida saan mina teha?**

Oma ametiülesannete täitmisel kasutan tõhusamaid meetmeid klassijuhatajatöö ja huvitegevuse juhendamise parandamisel.

Osalen ise ja kaasan sõpru-tuttavaid-õpilasi ühistegevustesse ja erinevatesse kollektiivide tegevusse.

**Mida saame teha koos lähima kogukonnaga/kaasamõtlejatega?**

Väliüritusi rohkem.

Eestvedajad mõtlevad asjad põhjalikult läbi.

Vältida inimeste vastandamist ja liita ja segada.

Korraldame oma mõttetalgud personaalse kutsega.

Kanname ette suurtest ja väikestest võitudest.

Meeskonnaalade viljelemine.

Valime välja, mida me hakkame jõulisemalt edendama.

Aidata ja kaasata nõrgemaid, üksikuid, arglikke.

Koolinoorte kaasamine linnaelu planeerimisse.

Elanike enesehinnangu tõstmine.

**Kui eelnevast ei piisa: mida saaks teha riik/ühiskond küsimuse lahendamisel?**

Haldus ja haridusreformi venitamise lõpetamine. Tehke otsused ära!!

## Kuidas toime tulla uuendustega?

**Mida saan mina teha?**

Suhtun inimestesse ja kaasan nad ettevõtmistesse eelarvamusteta.

**Mida saame teha koos lähima kogukonnaga/kaasamõtlejatega?**

1. Kaasata inimesi läbi töökohtade (ringide), et leida lahendusi uuenduste läbiviimiseks.
2. Linnalehes ja linnavalitsuse kodulehel kajastada tegevusi ja tulevikuplaane koos kaasarääkimisvõimalusega konkreetsel teemal.
3. Selgitada oma aja äraelanud rajatiste uuendamise ja ilusamaks muutmise vajadust läbi erinevate kanalite.
4. Osalisdemokraatia elluviimine.
5. Kaasata inimesi eelarvamusteta.
6. Suhtumiste uuendamine.

**Kui eelnevast ei piisa: mida saaks teha riik/ühiskond küsimuse lahendamisel?**

Mõtlen välja ja aitan teostada 5 "Valguse pealinna" ideega seotud üritust.

Aitan kaasa "Heade Uudiste Agentuuri" loomisele.

## Kuidas levitada häid uudiseid?

**Mida saame teha koos lähima kogukonnaga/kaasamõtlejatega?**

Võhma kodulehele teha Google kalender, kus on kajastatud kõik üritused. Seda haldab üks inimene. Temal kontaktid ka "Sakalaga".

Linnalehe levitamine nimeliseks. Võimalus tellida linnalehte ka väljapoole Võhmat.

Püüda pakkuda positiivseid uudiseid Võhmast "Sakala" reporteritele.

Linnalehes rubriik linnakodanike küsimustele, näiteks kuidas kütte hind kujuneb. Et kaasata inimesi linnalehe juurde, läheneda neile personaalselt, luua otsekontaktid.

Anda välja linnalehe eriväljaanne, mis tutvustaks huviringe.

Teha Võhmat tutvustav voldik.

"Sakalasse" ja "Järva Teatajasse" sisse juubilaride tervitamine ja pakkuda neile ka meie linnalehe uudiseid. Koostöös Riinaga lehte näiteringi etenduste kuupäevad ja tutvustused. Plakatid apteegi aknale.

Rõhutada meie nišši - küünlavalgust. Kutsuda turiste ja ajakirjanikke, kui teha valgusega seotud üritusi. Nimetada Võhma "Valguse pealinnaks". Mõelda välja legend-lugu, mis seostaks Võhmat veel rohkem valgusega. Selle leidmiseks korraldada essee- või fotokonkurss. Reklaamid tee äärde a´la "kui sa tahtsid Võhmasse sõita, siis magasid õige teeotsa maha". Valgusega kaunistada linn ja park.

Andmed Minu Eesti ideepangast http://www.minueesti.ee/minueesti/ideabank;jsessionid=112393911A2D39E1360B5B4E6C3E4185

**Talgujuhid**

Avo Põder

## Linnapea veerg

Vaatamata suurele majandusseisakule töotab 2009. aasta teine pool tulla Võhmas vägagi töine: on ju praegu meil korraga käimas kaks riigihanget. 25. mail lõpeb pakkumuste esitamise tähtaeg kooli spordikompleksi rekonstrueerimiseks ja 1. juunil linna põhjaosa vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamiseks. Mul on hea meel, et tulenevalt üldisest ehitushindade langusest saab mõlemad objektid ehitusse võtta algselt planeeritust suuremas mahus.

Kooli juures on kavas lisaks olmeruumide, maadlussaali ja jõusaali rekonstrueerimisele laiendada ka võimlat mõõtudeni 22x30 meetrit. Selline lahendus võimaldab treeningute ajaks saali pooleks jagada ja võistluste puhul kasutada suurt saali. On ka lootust, et sel aastal saame koostöös Võhma Spordiklubiga alustada kooli juures asuva staadioni rekonstrueerimisega –seal on kavas rekonstrueerida jooksuradade alused ning jalgpalliväljak. Nende objektide valmimisel on otstarbekas kogu Võhma spordielu koondada kooli juurde ja loobuda Sepa tänava kaarhallist. Kaarhalli vastu on huvi tundnud Päästeamet, kes otsib kohta Põhja-Viljandimaale depoohoone rajamiseks ning kahtlemata teeb linnavalitsus kõik selleks, et piirkonna päästekeskus asuks Võhmas.

Jaanipäevaks selgub vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitushanke võitja ja tööd peaksid peale hakkama juulis-augustis. Ka trasside ehitushindade langus on võimaldanud suurendada töömahte ning ehitushankesse on täiendavalt juurde lisatud Eha, Veski ning Tallinna tänavate trasside rajamine. Seega peaks tööde lõppedes olema enamus Võhma linnast vee- ja kanalisatsioonitrassidega varustatud.

**Kallid linnakodanikud! Seoses trasside ehitusega võivad tekkida ebamugavused ja mõningad segadused ümbersõitmistega, aga loodame Teie mõistlikule suhtumisele.**

Viimase aja suured investeeringud veemajanduse parendamisse on toonud ka vajaduse vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinna tõstmiseks ca 10% võrra. Loodan, et see hinnatõus ei ole vaatamata praegusele keerulisele majandusolukorrale kellelegi ülejõu käiv, sest ka veemajandus peab olema kasumlik tegevus ning senised projektide kaasfinantseeringud ei ole arvestatud teenuse hinda, vaid need on kaetud Võhma linna eelarvest.

Segased lood on täna Läti projektiga, sest mõned linnakodanikud on esitanud kaebuse õiguskantslerile kavandatava lava tõttu tekitatava võimaliku liigse „müra" pärast ning kaebuse tõttu on projekti rahastaja pidurdanud projekti elluviimist. Kuidas asi laheneb, selgub pärast õiguskantsleri käest vastuse saamist.

Vaade praegusele kooli võimlale. Milline paistab see sügisel???

# Võhma Linnavolikogu istungil

Võhma Linnavolikogu istung toimus 23. aprillil 2009. a kell 17.00 Võhma Kultuurikeskuse konverentsisaalis. Istungit juhatas linnavolikogu esimees Leida Kuld, protokollis sekretär-asjaajaja Angela Härm.

Võtsid osa linnavolikogu liikmed: Kairi Ibrus, Kersten Kattai, Aleksandr Kirpu, Leida Kuld, Tiiu Nõmm, Helve-Kaja Oss, Ants Pihlak, Enna Tikas, Jaan Voll ja Elke Klara Wüthrich.

Kutsututest osalesid: linnapea Avo Põder, abilinnapea Aare Järvik, linnasekretär Siiri Voll.

L. Kuld avas istungi ja tegi ettepaneku võtta päevakorda 4. päevakorrapunkt „Võhma linnapeale lisatasu maksmine".

Istungi päevakorras oli:

1. Võhma Linnavolikogu 30. juuni 2006. a määruse nr 14 „Võhma linna põhimääruse muutmine" I lugemine.

Otsustati (poolt 10, vastu ja erapooletuid ei olnud): Lõpetada põhimääruse muudatuste I lugemine ja võtta järgmisel istungil II lugemisele.

2. Euroopa Parlamendi valimiseks jaoskonnakomisjoni moodustamine.

Otsustati (poolt 9, vastu ei olnud, erapooletuid 1): Võtta vastu otsus nr 6 „Jaoskonnakomisjoni moodustamine".

3. Reservfondi kasutamisest I kvartalis.

Kuna reservfondi ei saa kasutada enne linnaeelarve vastuvõtmist, siis pole reservfondi I kvartalis kasutatud.

4. Võhma linnapeale lisatasu maksmine.

Otsustati (poolt 7, vastu ei olnud, erapooletuid 3): maksta Võhma linnapea Avo Põdrale lisatasu 30% oma palgamäärast täiendavate töökohustuste täitmise eest abilinnapea Aare Järviku puhkusel viibimise ajal 27.04. – 11.05.2009. a.

Informatsioon

A. Põder informeeris volikogu:

1) projektide seisust

- Gümnaasiumi spordikompleks – riigihanke väljakuulutamine.
- Eesti-Läti projekt – 15.04.09 esindajate kokkusaamine (Siseministeerium + Eesti-Läti komitee + Stende + protestivad linnakodanikud + linn). Protestijatelt esitatud kaebus õiguskantslerile. Koostada vastus Tervisekaitseinspektsioonile kujuneva mürasituatsiooni suhtes kavandatava laululavaga seoses. Oodata ära õiguskantsleri vastus.
- KIK-i veeprojekt – lepingu sõlmimise tähtaja pikendamine – juuni lõpp.

2) jäätmejaamast – summa vähenes käibemaksu võrra, kuna KEJHK käibemaksukohuslane ja saab k/m tagasi.

3) noortekeskuse ostmisest – Lastekaitse Liit tegi ettepaneku saada Võhma Lastekaitse Seltsile kasutusvaldus teatud ruumidele ja teha vastav märge kinnistusraamatusse, aga ruumide kasutamise saaks lahendada rendilepinguga. Aru pidada seltsi esinaise E. Tikasega.

4) 16. mail hoogtööpäev, korraldatud Muinsuskaitseameti poolt.

A. Järvik informeeris volikogu 1. mail mõttetalgutest „Teeme ära".

L. Kuld informeeris volikogu linna arengukava töögruppide tööst, uuesti saadakse lõppversiooniks kokku maikuus.

Järgmine volikogu istung toimub 21. mail 2009. a kell 17.00 kultuurikeskuse konverentsisaalis.

**Leida Kuld**
**Linnavolikogu esimees**

# Pime talv läbi ning uus suvi algamas

Peagi on pingeline kooliaasta läbi ning koolilastel algab väljateenitud suvepuhkus. Päevad on küll pikemaks läinud, kuid meil kõigil, kes osalevad pimedal ajal liikluses, peaksime meeles pidama, et helkurit tuleb ka suveperioodil kanda. Liikluseeskirja järgi peab helkurit kandma pimedal ajal või halva nähtavuse korral kõnniteeta ja valgustamata teel. Miinimum trahvisumma võib alata 180 kroonist ning kasvada kuni 600 kroonini. Nii nagu talvel, tekitab ka suvel helkurita jalakäija liiklusohtlikke olukordi. Sellisel juhul võib trahvisumma olla kümme korda suurem - kuni 6 000 krooni. Tuletame ikka ja jälle meelde, et muretsege kindlasti omale helkur, sest odavamat elukindlustust tõesti ei ole.

Ilusate ilmade saabumisega hakkab tänaval järjest rohkem liikuma jalgrattaid ja mopeede. Jalgrattaga liigeldes soovitame kanda kaitsekiivrit, siis mopeedi juhtimise korral on see lausa kohustuslik. 14-15-aastane mopeedijuht peab omama ka nõuetekohast juhiluba.

Väga oluline on meeles pidada, et kaherattalise sõiduki juht on autoga võrreldes alati nõrgem pool - olenemata sellest, kes on liiklusõnnetuses süüdi, saavad reeglina raskeid vigastusi just kaherattaliste sõiduvahendite juhid. Seega tuleb teedel liigeldes just neil endil eriti tähelepanelik olla.

Lapsed vanuses kuni 10 aastat tohivad jalgrattaga sõita õualal ja kõnniteel ilma jalgratturi juhitunnistuseta, kuid ei tohi sõita sõiduteel. Lapsed vanuses 10 kuni 15 aastat tohivad õualal sõita ilma juhitunnistuseta ning kõnniteel sõita ainult siis, kui see on lubatud märgiga „Jalgratta- ja kõnnitee". Jalgrattateel, teepeenral ja sõiduteel tohivad nad sõita ainult siis, kui kõrval ei ole jalgrattateed ning kaasas peab olema sel juhil ka liiklemise oskust tõendav juhitunnistus. Lapsed vanuses üle 15 aasta tohivad sõita ilma juhitunnistuseta nii jalgrattateel kui ka sõiduteel.

Mopeedijuht peab olema vähemalt 14-aastane ning mopeedijuhil vanuses 14 kuni 15 aastat peab kaasas olema liikluseeskirja ja ohutu sõidu võtete tundmist tõendav tunnistus. Mopeedijuhil ja tema sõidukil sõitjal peab olema peas kaitsekiiver.

Sõites pimedal ajal või halva nähtavuse korral, peab jalgrattal põlema ees valge ja taga punane tuli. Viimast võib asendada punast värvi helkur. Mopeedil peab sõites ees põlema valge tuli.

Lisaks enda ohutuse tagamiseks on soovitav jalgratturil pimedal ajal või halva nähtavuse korral kasutada kollast helkurvesti ja jalgrattal taga vilkuvat punast tuld. Päevasel ajal eredavärvilisi riideid (neoonkollane või oranž), eriti kui liigeldakse pidevalt maanteel. Kuigi kiivri kandmise kohustus on ainult mootorratturitel ja mopeedijuhtidel, soovitame kindlalt kiivrit ka jalgratturitele. Nimetatud tarvikud peaksid olema kõigile taskukohased ning nende eesmärk on kaitsta ratturi elu ja tervist.

Ka autojuhid peaksid liigeldes olema tähelepanelikud kaherattaliste sõiduvahendite juhtidega, sest tegemist on nõrgema ja vähekaitstud poolega. Kuna suurem hulk mopeedi- ning jalgrattajuhte on noorukid, soovitame lapsevanematel jälgida, kuidas

teie lapsed liiklevad ning kontrollima, kas nad kasutavad turvavarustust.

Tuletame veelkord meelde kõigile, et alkoholijoobes on jalgratta ja mopeedi juhtimine keelatud. Nende nõuete eiramine toob kaasa väärteoprotokolli ning karistus võib ulatuda kuni 6000 kroonini.

Vaid vastastikune tähelepanu ja üksteisest hoolimine aitab vältida õnnetusi.

Ohutut liiklumist ja ilusat kevade jätku! EDUKAT LIIKLEMIST!

**Harry Andresson**
**Suure-Jaani konstaablijaoskonna komissar**

# Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiisi tegemise aeg on kuni poolteist kuud

**Alates 1. oktoobrist 2008 muutus püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiisi tegemise kord. Seoses sellega pikenes ekspertiisitaotluste menetlemise aeg.**

Püsiva töövõimetuse tuvastamist ning puude raskusastme ja sotsiaaltoetuste määramist taotlev tööealine inimene (16-aastane kuni vanaduspensionieal ine) peab täitma mahuka ja üksikasjaliku ekspertiisitaotluse vormi ning esitama selle elukohajärgsele pensioniametile.

Kehtiva korra järgi ja rohkem kui pooleaastasele kogemusele toetudes võib öelda, et enamikul juhtudel kulub ekspertiisi tegemiseks kuni poolteist kuud.

Miks nii kaua? - võib küsida.

Sotsiaalministri määrustega on kehtestatud kindlad tähtajad, mille jooksul tehakse rida erinevaid vajalikke toiminguid:

- hiljemalt kümne päeva jooksul arvates ekspertiisitaotluse saamisest küsib pensioniamet taotluses viidatud arstilt isiku terviseseisundi kirjelduse;
- hiljemalt järgneva kümne päeva jooksul koostab arst nõutud terviseseisundi kirjelduse ja saadab selle pensioniametile;
- hiljemalt viieteistkümne tööpäeva jooksul arvates ekspertiisiks piisavate andmete saamisest teeb pensioniamet püsiva töövõimetuse ning puude raskusastme ja lisakulude tuvastamise või tuvastamata jätmise otsuse. Eelnevalt kaasatakse sellesse protsessi ekspertarst, kelle ekspertarvamus on otsuse tegemisel ülimalt tähtis.
- hiljemalt viieteistkümne päeva jooksul arvates ekspertiisiotsuse tegemisest teavitab pensioniamet otsusest nii isikut kui ka terviseseisundi kirjelduse esitanud arsti.

*Erisus:* Kui isik on taotluse esitamise päeval haiguslehel, siis tehakse otsus kiiremini – hiljemalt viie tööpäeva jooksul. Otsusest teavitatakse hiljemalt viie päeva jooksul.

Ülaltoodud ajagraafik peab paika juhul, kui kogu esitatud informatsioon on ekspertiisi tegemiseks piisav. Kui aga andmeid või dokumente on vaja täiendada, siis selleks on kehtestatud oma tähtajad, mistõttu kogu protsess pikeneb.

Niisiis:

- kui esitatud terviseseisundi kirjeldus on puudulik, siis hiljemalt kümne päeva jooksul pärast ebapiisavate andmete saamist küsib pensioniamet arstilt isiku kohta täiendatud terviseseisundi kirjelduse või andmeid või dokumente;
- hiljemalt järgneva kümne päeva jooksul esitab arst täiendatud terviseseisundi kirjelduse või puuduvad andmed või dokumendid;
- puuduvate andmete või dokumentide esitamiseks või arsti vastuvõtul käimiseks annab pensioniamet ekspertiisi taotlejale tähtaja, mille määramisel arvestatakse asjaoluga, et arsti vastuvõtule pääsemiseks võib olla pikk järjekord;
- mõnel juhul lisandub ka aeg puude ekspertiisiks vajaliku rehabilitatsiooniplaani koostamiseks.

Pensioniameti poolt määratud tähtaegadest tuleks kindlasti kinni pidada, sest täiendavaid andmeid ei küsita asjata. Neid õigeaegselt saamata menetlus lõpetatakse. Et seda vältida, **peab kindlasti meeles pidama, et**

kolme kuu jooksul enne ekspertiisitaotluse esitamist tuleb käia pere- või raviarsti vastuvõtul. Nii on arstil teie tervise kohta piisavalt andmeid ja ka ekspertiisitaotluse menetlemine ei veni talumatult pikaks.

Pikenenud menetluse tõttu inimene rahas otseselt ei kaota, kuid korduvekspertiisi korral võib tekkida vahe pensioni või toetuse igakuises maksmises ja raha makstakse välja tagantjärele.

**Elve Tonts**
**Sotsiaalkindlustusameti avalike suhete juht**

# Rege rauta suvel, korstnat puhasta kevadel

Parandamata ahju- või korstnapraost lipsab leek lihtsasti tuppa ja pühkimata korstnalõõridesse kogunenud tahm võib süttides põhjustada traagiliste tagajärgedega tuleõnnetuse. Praegu, kui kütteperiood on lõppemas, on paras aeg üle kontrollida ja puhastada kütteseadmed. Kui õnnetus ikkagi juhtub, siis varakult hoiatab sellest lakke paigaldatud suitsuandur.

## Kütteseadmete hooldus ja hooletuse ohud

Et tulekahju ära hoida peab ahju ja korstnat järjepidevalt hooldama. Aastaringse puiduga kütmise korral tuleb kütteseadet ja lõõre puhastada kaks korda aastas, hooajaliselt – sügisest kevadeni – kasutatavaid seadmeid üks kord enne kütteperioodi algust ning gaasikütteseadmeid üks kord aastas. Ka ventilatsioonilõõre ja -korstnaid tuleb puhastada vähemalt kord aastas. Hoone kütteseadmega ühendatud suitsutamisahju tuleb pühkida kaks korda aasta. Korstnapühkijatest spetsialistid soovitavad korstnaid pühkida vahetult kütteperioodi lõppedes, sest siis tuleb tahm ja nõgi kergemini lahti. Sobivaima hooldussageduse kütteseadmete hooldusekс määrab korstnapühkija. Lisaks tuleb seadmete hooldustöödel kontrollida, kas korsten pole pigitunud, kas tahmaluugid on kindlalt kinni jms.

Väga suur osa päästjate väljasõitudest on seotud kütteseadmete suitsulõõrides süttinud tahmaga. Kui tahmapõleng lõõrides ei pruugi esimesel korral midagi hirmsamat kaasa tuua, siis võivad siiski tekkida suure kuumuse mõjul kütteseadmesse praod ja järgmine tuleõnnetus ei lase ennast kaua oodata. Sageli süütab ülekuumenenud ahjulõõr või korsten lähedal asuva ruumiosa või ehituskonstruktsiooni ja sel puhul tuleb rinda pista juba suurema tulekahjuga. Praguliste kividega on oht tulekahjuks juba päris suur, sest kuumus liigub pragudest ehitusdetailideni ning puidust osad võivad kuumusest süttida. Päästjad leiavad üsna tihti sündmuskohalt põleva vaheseina- või lae, mille süttimise põhjuseks on just katkine küttekolle või suitsulõõr. Tahma põlemisel korstnast lenduvad sädemed on ohtlikud nii ümberkaudsetele hoonetele kui praegusel ajal ülikuivale pinnasele. Hooldamata kütteseadmetest sai alguse väga suurt kahju kaasa toonud Otepää Golfiklubi hoone põleng käesoleva aasta aprillis. Katkisest küttekoldest alguse saanud tulekahju tõttu Tartumaal Mäletjärvel jäid majaelanikele kodust ainult varemed.

Ühepereelamu, suvila või aiamaja ning nende juurde kuuluvate abihoonete kütteseadmeid tohib puhastada hoone omanik ise. Kehva küttematerjali kasutamisel (ka märjad puud) tekib korstnasse palju pigi. Pigi kahjustava toime tõttu tekivad korstnale praod ja suureneb tulekahju oht. Sellest veast annab märku seestpoolt tekkinud pruunikas laik korstna või lõõri välispinnal. Kui tahm ja pigi on lõõrides ja korstnas kinni, siis sellest saab vabaneda ainult tahma põletamise teel. Tahma põletamist suitsulõõrides inimesed omapäi teha ei tohi. Päästeteenistus soovitab igal juhul kasutada kütteseadmete hooldamisel professionaali abi, kes lisaks puhastamisele kontrollib kogu küttesüsteemi korrasolekut.

Vastavalt Päästeseadusele on õigus tuleohutusnõuete rikkujat karistada rahatrahviga kuni 18000 krooni.

## Suitsuandur hoiatab ja hoiab suuremast õnnetusest

Kõige sagedamini toimuvad traagiliselt lõppevad tulekahjud öisel ajal, kui inimesed magavad. Tuli levib tavatingimustes väga ruttu – mõne minutiga muutub ruumis viibimine kõrge temperatuuri ning mürgiste gaaside kiire leviku tõttu eluohtlikuks. Arvamus, et küll ma suitsulõhna peale üles ärkan, ei pea paika, sest mürkgaase sisse hingates uni hoopis süveneb.

Sellises olukorras on asendamatu elupäästja suitsuandur. Andurist kostuv vali sireen ajab üles ka kõige sügavama unega magaja. Reageerides juba vähesele lae alla kerkinud suitsule annab andur häire kohe põlengu algjärgus. Inimestele on tulekahju kustutamine siis veel jõukohane ning päästa jõuab oma vara ja iseennast.

Eriti hädavajalik on suitsuandur maapiirkondades, kus päästjad ei pruugi mõne minutiga õnnetuspaika jõuda. 90% hukkunutest on sündmuskohal surnud enne päästemeeskonna saabumist. Seega on elude säästmiseks ülioluline saada tulekahjule jaole selle algstaadiumis.

Suitsuandur peaks olema kindlasti igas magamistoas, kuid võimalusel ka elutoas ning koridoris. Suurema elamispinna puhul võib anduri paigaldada lisaks pöörangule ja keldrisse. Seadet ei tohi panna duširuumi, ventilatsioonikanalite vahetusse lähedusse ega kööki, kuna seal tekkivad aurud ja gaasid võivad valehäireid põhjustada. Suitsuandur tuleb paigaldada võimalikult ruumi keskele lakke vähemalt 30 cm kaugusele seinast. Kuna suitsuanduri toiteallikaks on patarei, ei ole selle paigaldamiseks vaja vedada juhtmeid. Andur tuleb kinnitada kaasasolevate kruvidega lakke. Suitsuanduri patarei peab vastu kuni paar aastat. Patarei tühjenedes annab andur helisignaaliga sellest märku. Seadme enda tööiga on normaaltingimustes umbes 10 aastat. Suitsuandurit tuleb kontrollida paar korda kuus, vajutades testimisnupp umbes viieks sekundiks alla, mille peale andur peab andma häiresignaali.

Erinevat tüüpi tulekahjualarmide, sh suitsuanduri töökorrasoleku tagamiseks on tähtis regulaarne hooldus. Eramus või korteris lakke paigaldatud suitsuanduri hooldamisega saab iga inimene ise hakkama. Tolmust saab andurit puhastada tolmuimeja või harja abil.

Suitsuandureid võib leida suurematest kauplusekettidest, kodutarvete ja ehituskaupade müügiga tegelevatest kauplustest. Suitsuanduri saab endale muretseda ka kindlustusfirmadest ja Eesti Posti postkontoritest. Enamlevinud andurid erinevad tööpõhimõtte järgi – on optilisi ja ioonandureid. Mõlemad reageerivad läbipaistmatule õhule ehk suitsule. Suitsuanduri hind on umbes 75-150 krooni.

Suitsuandur muutub kõigis eluruumides kohustuslikuks 2009. aasta 1. juulist, uusehitistes on see kohustuslik juba praegu. Loomulikult ei tasu seda kuupäeva ootama jääda. Mõelge enese ja oma lähedaste ohutusele juba praegu ning paigaldage suitsuandur koju kohe. Samuti tuleb koju muretseda esmased tulekustutusvahendid – pulberkustuti ja/või kustutustekk – et tulekahju avastamisel võimalikult kiiresti tule levik peatada.

***Ainult hoolimine ja tähelepanelikkus teevad kodust kindluse, kus võib ennast tõesti ohutult ja turvaliselt tunda.***

**Astra Pintson-Käo**
**Lõuna-Eesti Päästekeskus**
**Avalike suhete büroo pressiesindaja**

**Võhma Linnavalitsuse 04.05.2009 määrus nr 5**

## Veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise teenuse hinna kehtestamine

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 30 lg 1 p 2, ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seaduse § 14 lg 2 ja Võhma Linnavolikogu 25. jaanuari 2000. a määrusega nr 2 kinnitatud "Võhma linna veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise teenuse hinna reguleerimise korra" ning AS Võhma ELKO taotluse alusel.

**§ 1.** Kehtestada Võhma linnas veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise teenuse hinnad tarbijatele koos käibemaksuga 18% alates 01. septembrist 2009. a alljärgnevalt:
1) tasu 1 $m^3$ võetud vee eest 9,0 krooni;
2) tasu 1 $m^3$ heitvee ärajuhtimise eest 11,10 krooni.

**§ 2.** Tunnistada kehtetuks Võhma Linnavalitsuse 24. septembri 2007. a määrus nr 6 "Veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise teenuse hinna kehtestamine".

**§ 3.** Määrus avalikustatakse Võhma linna kodulehel, Võhma Linnalehes ja aktsiaseltsis Võhma ELKO.

**§ 4.** Teade teenuse hindade muutmise kohta avaldada ajalehes Sakala kaks korda nädalase vahega.

**§ 5.** Määrus jõustub 11. mail 2009. a.

# Vokaalansamblid laulsid Võhmas

No vaadake seda Sära!

Võhma MELL.

18. aprillil toimus Võhma Gümnaasiumi aulas maakondlik täiskasvanute vokaalansamblite päev. Tegemist on traditsioonilise üritusega, kus saavad kokku ansamblid üle kogu maakonna.

Sel aastal esines seitse naisansamblit, kolm meesansamblit ja üks segaansambel. Heatahtlik žürii, koosseisus Maarika Reimand, Krista Varipuu ja Rein Ant, tõstis esile iga ansambli puhul tema tugevad küljed ja omanäolisuse.

Tervituse Lääne- Virumaalt tõi kaasa külalisansambel „Sära", kes lõi vahepaladena rõõmsa ja värvika meeleolu.

Viljandimaa Omavalitsusliidu poolt tõi tervitusi lauljatele Kõo vallavanem Tarmo Riisk.

Kuna sel aastal ei antud laulude repertuaarile ettekirjutusi, siis lauldi väga erinevaid autoreid ja stiile.

Päev kujunes toredaks ja sõbralikuks ning loodame, et iga ansambel viis kaasa hea tunde ilusast kohtumisest!

**Maila Juudas**

Võhma meesansambel.

Pange poisid Vastemõisast.

# Kohtumiseni sügisel!

Ja jälle on kultuurikeskuses üks hooaeg otsa saanud. Osa huviringe lähevad puhkusele, koguma jõudu uueks. Mitmed kollektiivid aga käivad veel hoogsalt koos, valmistumaks suvisteks suurüritusteks. Kuidas siis möödus see kümnes hooaeg?

Teeksime väikese ülevaate huviringidest.

Segakoor Leelo, keda juhendab Mait Reimann, teeb tõsist tööd, et esindada Võhmat Tallinnas suvisel laulupeol. Aasta jooksul on käidud kooslaulmistel Olustveres, Suure-Jaanis ja antud kontserte kultuurikeskuses. Hädasti oleks elurõõmsasse koori vaja lisa kõikidesse häälerühmadesse. Laulumeeste ja -naiste puuduse üle küll Võhmas kurta ei saaks, miks siis mitte ühte kohta kokku tulla ja koos laulda. Ootame teid kõiki sügisel Leelo perre.

Rahvatantsukollektiive juhendab Heli Tammai, pealtnäha rahulik ja leebe, aga ideederikas ja särtsu täis. Heli sõidab igal neljapäeval siia Kabalast, et siis terve õhtupooliku sammude seadmisele pühendada. Maakonna loometantsupäeval sai noorte naiste tantsurühm lisaks suurele aplausile kiitva hinnangu Super! Lustlik esitus, omapärane tantsu sisu, niisugune oli žürii poolne arvamus. Loodetavasti saame neid näha jaanipäeval.

Seenioride tantsurühmas tantsivad naised on kõik varem Võhmas rahvatantsuga tegelenud. Sellest on nüüd küll omajagu aastaid tagasi, aga kergus nende jalgadest pole veel kaugeltki kadunud. Praegu valmistutakse Memme-taadi peoks Paistus, mis toimub 17. mail ja seejärel Võru-Kubijale 30. mail, vabariiklikule Memme-taadi peole. Hooaja lõpetamise peol kohtume nendega ka kindlasti.

Joogaringis, mis toimub 2 korda nädalas eakate päevakeskuses, aitab korrastada mõtteid ja hoiab vaimu virge Meeri Kreen. Nendega saab liituda terve suvi läbi. Meeri on üks elurõõmus ja optimistlik naine. Alati abivalmis läbi jooga probleemidele lahendusi otsima. Kartus, et teie „võimlemisoskused“ pole joogaks piisavad, on täiesti alusetu. Jooga ei põhine painutamisel vaid tõepoolest „enesekorrastamisel“.

Hoogsalt on käima läinud kaks näiteringi – täiskasvanute ja noorte näitering. Peagi saab näha noorte esituses lavastust „Hiired pööningul” ja täiskasvanud toovad 13. juunil Teie ette viievaatuselise näidendi „Püve talus”. Näiteringi juhendab noor, entusiastlik Olev Rass. Kõik, mis kuulub ühe lavastuse juurde: rekvisiidid, muusika, valgus, riietus jms, on suuna saanud Olevi peas ja teos. Abilisteks Heli Lehis (noortetrupi esinemisriided), Peter Wüthrich ja Hubert Mathiesen. Siinkohal tänusõnad Helile, osaühingule Eesti Valgus ja Hubertile abi ja kaasalöömise eest! Ka näitering on üks ütlemata vahva punt – sõbralik, ideederikas ja naeruhimuline.

Kõiki Eakate klubi puhkeõhtuid ilmestab ja soojendab südant meie seenioride naisansambel, keda juhendab samuti Mait Reimann. Armsad ja rahulikud viisid armsatelt naistelt. Naisansambel võtab samuti osa Memme-taadi peost nii Paistus kui Võrus. Tantsumuusika eest Eakate klubi üritustel kannab hoolt kapell Regiina Puusepa juhtimisel.

Käsitööring toimetab ja loob kauneid kunste gümnaasiumi käsitööklassis. Saavad kokku kord nädalas ja neid juhendab Heli Lehis, gümnaasiumi käsitööõpetaja. Alati uute ideede ja tehnikaga, mis ja mida võib erinevates tehnikates realiseerida. Heli on alati uuele avatud ja valmis seda ka teistega jagama.

Maarikast ja tema väikestest laululastest võib samuti lõpmatuseni rääkida. Imestust väärib nende südikus ja vastupidavus. Minna peale pikka koolipäeva veel lauluringi või esinema kontserdile, mis toimuvad kodust kaugemal, vajab ikka tõelist pühendumist. Kindlasti ei saa siinkohal nimetamata jätta Maitu, kes hinge- ja helitehnikaga alati toeks. Suurt austust väärivad nende laste vanemad, kellel on suur osa meie laste õnnestunud esinemistest. Tõesti suur-suur tänu neile kõigile!

Aprillis lõpetas Võhma mälumäng oma selle-aastase sarja. Tulemustest me linnalehest juba lugesime. Loodetavasti on tubli mälumängu korraldaja Ants Kirikal ka järgmisel hooajal jätkamas.

Uuel hooajal uue hooga. Nüüd aga sügav kummardus ja siirad tänusõnad kõigile ringijuhtidele, kultuurikeskuse kollektiivide liikmetele ja kõigile kultuurikeskuse sõpradele.

Päikesepaistelist suve ja mõnusat puhkust! Taaskohtumisteni septembris-oktoobris!

**Austusega**
**Riina Pakane**
**Kultuurikeskuse direktor**

**Kultuurikeskuse seenioride tantsurühm.**

# Seltskonnatants

Sügisest kevadeni, neljapäeviti kella poole kaheksast kümneni lihviti kultuurikeskuses seltskonnatantsuoskust. Õpiti tantse, mida enamasti seltskonnaõhtutel, pidudel, ballidel tantsitakse: viini valss, aeglane valss, fokstrott, tango, rumba, samba, džaiv, cha-cha-cha. Õpinguid juhendas tantsuõpetaja Andi Linn.

Mööduva hooaja puhul tuleb rõõmuga tõdeda seda, et huviliste read laienesid just noorte arvelt. Paremalt päevadel oli väljas 9 paari noori ning lisaks 3-5 paari nn edasijõudnuid. Lisaks Võhma Gümnaasiumi noortele lõid kaasa noored Kõo ja Suure-Jaani vallast ning need, kes ametiõpingutega seotult siit eemal, kuid aeg-ajalt leidsid võimaluse tulla.

2001. aastal tantsutunde alustades sai kogunenud grupp seltskonnatantsuklubiks nimetatud. Isegi nimi sai klubile mõeldud: Foxamba. Klubi ei ole küll mingil moel ametlik (registreeritud), aga see ei ole takistanud tegutsemist: lõpetame klubi 6. hooaega (2 hooaega peeti vahepeal pausi – loe: rakendati praktikas).

Tänan kõiki kaasosalejaid meeldiva seltskonna eest tantsutundides, Andit juhendamise eest ning linna toetuse eest!

Kultuurikeskuses kohtume ehk jälle sügisel. Seni kasutage võimalust meie lühikeses suves tantsida (jaanipäev, linnapäevad jne)!

**Luule Tiirmaa**

# Kõrgharidus kodukohast lahkumata

1. september oli ilus sügisene päev, kui saatsin esimesse klassi oma poja, seisin ja vaatasin oma last, kes alles alustas haridusteed, püüdsin meenutada oma koolitee algust ja mõistsin, et kummaline ärevus, mis mind sel hetkel valdas, on taas kordumas. Samal aastal, kui saatsin kooliteele oma lapse, oli ka minus küpsenud soov ja tahtmine uuesti koolitee jalge alla võtta. Impulsiivse inimesena mõtlesin läbi erinevad variandid ja kiirelt valmis otsus Viljandis asuva Mainori Kõrgkooli kasuks.

Mainori Kõrgkoolil on 12 õppekeskust erinevates Eesti linnades. Mainori Kõrgkool pakub head võimalust kodu lähedal kvaliteetne kõrgharidus omandada ka nendel õppida soovijatel, kellel on täiskoormusega töö ja pere – see ei ole lihtne, aga kui väga tahta, on see võimalik – räägin ju omast kogemusest☺.

Mainori Kõrgkooli peamine eesmärk on koolitada kõrgetasemelisi, kaasaegsete ja rahvusvaheliste majandusteadmistega spetsialiste. Mainori Kõrgkoolis omandatakse kolme aastaga rakenduskõrgharidus, võimalik on õppida nii päevases, õhtuses kui kaugõppevormis.

Mainori Kõrgkool on oma missiooniks seadnud ühiskonna intellektuaalse kapitali suurendamise. Kooli kodulehel kirja pandud lause võtab kokku peamise, mis on tänasel päeval tõelise väärtusena oluline. Mainori Kõrgkool pakub haridust, mis on tööturul nõutud nii täna kui ka tulevikus, tehes selleks koostööd tööandjate ja riigiga.

**Mida saab Mainori Kõrgkoolis õppida?**

Mainori Kõrgkoolis tegutseb neli instituuti:

**Ettevõtluse Instituut:**
- ✓ finantsjuhtimine ja majandusarvestus,
- ✓ turundus,
- ✓ logistika,
- ✓ ettevõtte juhtimine,
- ✓ turismiettevõtlus,
- ✓ projektijuhtimine,
- ✓ pangandus.

**Juhtimise Instituut:**
- ✓ teenindusjuhtimine,
- ✓ personalijuhtimine.

**Infotehnoloogia Instituut:**
- ✓ IKT haldamine ja administreerimine,
- ✓ IT tugiisik,
- ✓ veebitehnoloogiad,
- ✓ multimeedia,
- ✓ tarkvara analüütik,
- ✓ tarkavara arendaja.

**Disaini Instituut:**
- ✓ rõivadisain,
- ✓ sisekujundus,
- ✓ graafiline disain.

Mainori Kõrgkooli sisseastumiseks tuleb täita avaldus ja sõlmida õppeleping, mida on võimalik teha nii elektrooniliselt kui ka koha peal sobivas õppekeskuses. Tasuta kohtadele kandideerimise kohustuslikuks osaks on akadeemiline test. Esmakursuslased saavad Viljandi õppekeskuses 29. juuni katsete alusel kandideerida tasuta õppekohtadele, mis väga hea õppeedukuse korral tagab tasuta õpingud kogu stuudiumi jooksul. Tasuta kohti Mainori Kõrgkoolis on nii riigieelarvelisi kui ka kooli poolt looduid.

Lisainfot Mainori Kõrgkooli sisseastumise ja õppimisvõimaluste kohta saab kooli kodulehelt www.mk.ee, teave sisseastumiskatsetest ilmub nii kooli kodulehel kui ka “Sakalas”.

Mainori Kõrgkool on ennast reklaaminud koolina, mis toob hariduse koju kätte. See argument on väga veenev, kuna kodu lähedus teeb loengutes käimise töö ja pere kõrvalt lihtsamaks. Samuti tekitavad hea õpikeskkonna väiksemad grupid, individuaalne lähenemine üliõpilasesse. Lisan siia veel juurde, et kool kui haridusteenuse pakkuja on üliõpilase ehk kliendi suhtes väga paindlik ja lahendused leitakse peaaegu igale probleemile. Mina väärtustan lisaks kvaliteetsele rakenduskõrgharidusele ka kindlasti hindamatuid sõprussuhteid, mis tekivad kaasüliõpilaste vahel, ja kinnitan siinkohal, et tudengielu hoolimata vanusest on väärt kogemus☺.

“Haridus on kallis, aga selle puudumine võib ühel päeval veel kallimaks maksma minna.” Need Heiki Raudla poolt väljaöeldud sõnad on mulle abiks olnud koolitee algusest saati ja ilmselt saadavad ja toetavad need sõnad mind kuni lõpueksami ja lõpuaktuseni.

Õppimine ja hariduse omandamine on üks võimalustest oma elukvaliteedi parandamiseks. Aitame siis kaasa ühiskonna intellektuaalse kapitali suurendamisele ja kohtume sügisel Mainori Kõrgkoolis☺.

**Liina Oja**

# Vastuvõtt politseikolledžisse

On kiirelt lähenemas aeg, mil gümnasistid panevad punkti ühele eluetapile. Kindlasti tekib paljudel küsimus: Mida edasi teha?

Eesti Politsei on arenev ja kaasaegne õiguskaitseorganisatsioon. Kui oled julge ja teotahteline noor, keda huvitab Eesti turvalisem tulevik ning soov selle kujundamisel ise aktiivselt kaasa lüüa, on avatud Sisekaitseakadeemia Politseikolledž.

Sisekaitseakadeemia on ainus õppeasutus Eestis, kus on võimalik omandada politseialane kutse- ja rakenduskõrgharidus. Kõik õppurid läbivad esimese etapina kaheaastase õppe Pärnumaal Paikusel asuvas politseikolledži politseikoolis, rakenduskõrgharidust taotlevad kadetid jätkavad õpinguid Sisekaitseakadeemia politseikolledžis Tallinnas. Politseikooli õppetöö toimub tsüklitena (õpitakse vaheldumisi koolis ja töökohal).

TÄNAVUNE VASTUVÕTT ON SUVEL 2009! Dokumentide esitamine 25. juuni kuni 3. Juuli, tööpäeviti kella 9.00 - 16.00. Viimane päev posti teel avalduse saatmiseks või prefektuuri esitamiseks on 1. juuli.

Politseiõpe algab kaheaastase konstaablióppega, mis on riigieelarveline ja toimub päevaõppe vormis. Konstaabli erialale on võimalik kandideerida keskhariduse omandanutel.

Konstaabli erialale kandideerija tegutseb dokumentide vastuvõtu perioodil järgmiselt:

- **täidab politseiankeedi** kodukohale lähimas politseiprefektuuris või Sisekaitseakadeemias või www.politsei.ee e-teenuste alt. Ankeet saadetakse töötlemiseks prefektuuri ja kasutatakse kutsesobivuse vestlusel (võta politseiankeet Sisekaitseakadeemia veebilehelt: http://vastuvott.sisekaitse.ee -> vastuvõtt -> Testid, blanketid).
- **täidab Sisekaitseakadeemia ankeet-avalduse** (avalduse vorm vt link Testid, blanketid, saab täita ka akadeemias) ja esitab selle koos nõutavate dokumendikoopiatega (pass või isikutunnistus, keskharidust tõendav tunnistus, riigieksamitunnistus, tervishoiu teenust osutava isiku tõend (arstitõend), 2 pilti 3x4 cm; kui olemas – autojuhiload) hiljemalt dokumentide vastuvõtu viimasel päeval Sisekaitseakadeemiasse vastuvõtukomisjonile (Tallinn, Kase 61); posti teel saatmisel tuleb esitada kinnitatud dokumendikoopiad (lähemalt www.sisekaitse.ee).

Kui mõnel on huvi politseiniku elukutse vastu ning seoses sellega tekkinud küsimusi, siis huvitatutel soovitame läbi astuda Suure-Jaani konstaablijaoskonnast tööpäeviti.

**Harry Andresson**
**Suure-Jaani konstaablijaoskonna komissar**

# Ko²Likoorem

Mai 2009

Kooli tegemised:
http://www.kool.vohma.ee/

## Seekord lehes:

Minister koolitunnis
Koolielu erinevaid tahke
Teeme koos!
Ja palju muud

# Sellest, millest rääkida ei tohiks…

**30. aprill 2009 toimus Võhma raadi juures nõidade pidu. Sellel peol valitsesid üleloomulikud ja sõnulseletamatud jõud. Õnneks oli meil võimalik kasutada tuttava korrespondendi hr Allilma Afanassy abi, kes selle artikli ülejäänud osa kirjutas.**

Kell 17.00 avati pidu meeldiva, kuid lühikese kõnega, peale mida esines nõiakoor, dirigendiks kohaliku nõiakooli õpetaja Maila Juudas. Tormilise aplodeerimise lõppedes said esineda ka teised kohaletulnud nõiakooli õpilased. Meie – nõidade ja deemonite sekka olid aja jooksul ilmunud ka mõned raudsete närvide ja külma verega lihtsurelikud, kes meile meeletult kaasa elasid. Nad elasid kaasa, kui me esinesime oma ettevalmistatud kavadega ja elati kaasa ka Nõidade Nõukogu poolt korraldatud tuleproovidele.

Meie oskusi ja needmiskunsti hinnati nõiasaapa ja nõiakepi viskes ning nõiamuna veeretamises. Veel hinnati meie lennumasinaid. Ainus Kuradit, meie head ja õilsat isandat (siinkohal olgu Ta kiidetud), välja kutsuv element oli see, et lennumasinate võistluse võitis lihtsurelik, kelle lennumasin isegi ei lennanud. Kahjuks meie isand ja käskija ei vastanud meie kutsetele (ilmselt oli ta minestanud selle otsuse peale) ja kohalik talunik lahkus kastitäie võimsa nõiajoogiga. Žürii, kes otsuse langetas, koosnes sellistest suurnimedest nagu Tölpa, Mõhk ja Nõiamoor. Meie eelpool nimetatud viha vaigistamiseks võlus žürii kohale nõiduslike toonidega ansambli Svjata Vatra.

Surelikele nähtav pidu lõppes kell 20.00, kuid meie pidu alles algas… Kuna olen pandud vaikimisvande alla, ei tohi ma sellest *afterparty'st* rääkida. Kui räägiksin, peaksin ma teile tegema ajuloputuse, ning seda ma ei taha, sest deemonid on teatavasti laisad.

**Eluga riskis**
**Marten Rohelpuu alias**
**Afanassy Allilm**
**juba kümnes aasta**
**Sigatüükal**

Volbriöhtul võis peoplatsil näha igasugust rahvast (Fotod Nele Helü ja Ege Rass).

# Minister käis tundi andmas

Olles ringkäigul Viljandi maakonnas, külastas kaitseminister Jaak Aaviksoo Võhmat, et koolimajas ringi vaadata ja koolilastele tundi anda. Ühiseks koolitunniks kogunesid aulasse 8.-11. klass. Härra minister alustas oma juttu Eesti Vabariigi algusest, on ju meie riik vajanud kaitset juba esimestest päevadest alates. Minister esitas koolitunni ajal õpilastele palju küsimusi, millele pidi meie laste tagasihoidlikkuse tõttu küll peamiselt ise vastama. Aga kindlasti said meie riigi ajalugu ja riigikaitset puudutavad teemad nüüd lastele rohkem selgeks, kui minister ise neist rääkimas käis.

Kaitseminister meie koolis.

# Näputööring valmistus näituseks

Jõuan näputööringi, kui enamus lapsi on selleks korraks oma töö lõpetanud. Klassiruumis tegutseb veel neli tüdrukut. Muidu osaleb ringi töös keskeltläbi 16 tüdrukut. Küsin, miks nad käivad näputööringis. „Tahame õmmelda," tuleb lakooniline vastus.

Töö käib mitmel rindel, kes traageldab jänest, kes õmbleb koerale patja, kes endale kotti. Juhendaja Heli Lehise sõnul on näputööringis mitu tegutsemistasandit. Kampaania algatab tavaliselt õpetaja, sellest võib välja kasvada maania ja kui asi muutub epideemiaks, tunneb õpetaja vajadust põgeneda. Epideemiat vist väga sageli ei esine, õpetaja on kenasti alles ja juhendab rahulikult ning sooja huumoriga tüdrukuid. Praegu tehakse viimaseid ettevalmistusi käsitöönäituseks Võhma kultuurimajas. Valmis tööd on kõrvalklassi välja pandud. Põhilisteks eksponaatideks on kotid ja padjad, kuid tehnikad on erinevad, alustades šenillist, sekka masintikandit ja tüllitehnikat ning kelmikaid jäneseid.

Uue töö jaoks materjali sorteerimas

Näputööringis ei lähe niidijuppigi prügikasti, kogu toodang on samuti taaskasutuse tulemus. Kui Võhmas veel Wendre tsehh töötas, käisid osad tüdrukud seal emadel abiks. Nii tulid nad julgelt ka käsitööringi, elektriga töötavad õmblusmasinad neid enam ei heidutanud.

Kerstin oma kotiga.

Õmblejaks või tekstiilikunstnikuks keegi tulevikus praeguste plaanide kohaselt saada ei taha, ka käsitööõpetajaks mitte. Oma lõbuks nokitseda meeldib näputööringi tüdrukutele sellegipoolest. Käsitöö on popp, näiteks Melany on kahe aasta jooksul valmistanud aukartustäratava hulga kotte, lisaks pinaleid ja muudki. Kõik viis kotti kuluvad tal enda tarbeks ära ja küllap ta meisterdab neid endale edaspidigi.

**Marju Roosileht**

# Gümnasistid riigikaitselaagris

Võhma Gümnaasiumi 10. ja 11. klassi õpilased käisid riigikaitselaagris Vanamõisas. Laagri eesmärk oli riigikaitse kursuse lõpetamine ning oli kontrolltöö eest. Laager ise kestis kolm päeva ja kaks pikka ööd. Laagrilisi oli ka mujalt, näiteks Viljandist, Suure-Jaanist ja Paidest. Laagrit korraldas Kroonu Klubi.

Peale pooleteisttunnist bussisõitu jõuti lähtekohale, kolm kilomeetrit laagriplatsist. Tehti paar rividrilli, kõik inimesed jaotati viieks rühmaks. Rühmade nimeks said Alpha, Bravo, Charlie, Delta ja Echo. Seejärel hakati liikuma laagriplatsi poole. Rännaku ajal tehti selgeks käemärke.

Laagriplatsile jõudes tutvustati instruktoreid ning tutvustati reegleid. Kõige kartustäratavam reegel oli suitsetamise kohta, sest vales kohas suitsetajad oleksid toonud oma rühmale 20 kilomeetrise öörännaku. Peale reeglitega tutvumist pandi telklaager püsti ning algasid tunnid. Erinevatele rühmadele jaotati erinevatele päevadele erinevad tunnid. Seega kolme päeva jooksul õpiti: relvad, meditsiin, laskmine, moondamine ehk maskeerumine, liikumisviisid, miiniõpe, kommunikatsioon ehk sideõpe.

Õhtuti toimusid laagri lähedal kaevikutes *paintballi* lahingud, mis pakkusid kõigile lõbu. Paarile õnnetule hingele ka valusat kogemust sõrme pihta. Vabal ajal koguti ööseks lõkkepuid, sest peale päikese loojumist hakkas kiiresti ilm jahedaks minema. Öösiti pidi iga tund üks inimene telgis ahjutuld valvama, et kõigil soe magada oleks. Kaks inimest pidi ühest grupist minema tunnisele patrullkäigule. Mõlemal ööl toimus ka kaks ööhäiret, kus paukpadrunitega aeti kõik magajad üles ning pidid jooksma positsioonidele, mida oli eelnevalt näidatud.

Viimasel päeval lahkudes olid enamikul vormid mustad, väsimus ja osadel ka naeratus näol ning kõrvad päikesest punased. Lõpuks toimus laagriplatsi koristamine ning lahkumine. Roman Averi küsimusele: "Kas võime laagri õnnestunuks lugeda?" tuli bussis vali ja ühine vastus: "Jah!"

**Olavi Koplik**
**10. klass**

## Lühidalt:

**Jüriööd tähistati** Võhmas seekord uutmoodi. Õhtu algas suurejoonelise rongkäiguga läbi linna. Ratsanike juhatusel suunduti kooli staadionile, kus süüdati jüriöötuli, peeti lahingut keskaegsete tavade järgi ja toimusid erinevad võistlused. Meeleolu lisasid hansaõivastes daamid ja härrad, vilepillimees ja Tasuja ise.

Rongkäik täitis meie linnakese peatänava.

Seltskond ajamasinast?

Väiksed larpijad lahinguhoos.

## LOODUSNURK

# Naat

***Naadileht, püdseleht, sarapuunaat, varesjalg***

**Naadi välimus ei vaja ilmselt pikemat tutvustust.** Tavaliselt kasvab naat koduaedades vaid suurte alumiste lehtedena, sest enne varre kasvamist kitkutakse ta lihtsalt umbrohuna välja. Kuid mahajäetud aedades või viljaka mullaga varjukates metsades võib näha õitsevaid naate. Nii mõnegi jaoks on võib-olla üllatuseks, et naat on samasugune putk nagu näiteks karuputk, metsharakputk või mõni teine. Temagi jämedad varred on seest õõnsad ja väikesed valged õiedki on koondunud suurtesse liitsarikatesse. Liitsarikas on õisik, mis koosneb väiksematest sarikatest.

Kuid naati võib pidada palju tülikamaks umbrohuks kui ükskõik millist teist putke. Põhjuseks on tema väga kiire salajane levimine. Naadi peamiseks levimisviisiks on laienemine risoomivõsundite abil. Risoom paikneb aga maa all ja me ei näe, kuidas ta oma maa-alasid laiendab. Kiire aga seepärast, et seemnetega saab paljuneda vaid kord, äärmisel juhul kaks korda aastas, risoomivõsundite abil saab aga paljuneda pidevalt, kui vaid soojust ja vett jätkub. Risoomivõsundid võivad juurduda igas sõlmekohas ja anda uue naaditaime, seetõttu on peaaegu võimatu temast lahti saada: mõni sõlmekoht jääb ikka mulda ja vallutab taas suure ala. Kuid visa töö ja maa korraliku läbikaevamisega on võimalik siiski naadist vabaneda. Seemnetega jõuab ta teie maale palju harvem.

**Naat on hea mahlakas toit paljudele** koduloomadele ja metsaelanikelegi, kuid ka teod ja mitmed putukad ei ütle temast ära. Kevadel on naadid ühed esimesed, kes oma algul veidi punakad lehed välja pistavad.

Toidus kasutati teda vanasti agaralt Venemaal, Siberis, Skandinaaviamaades ning Kesk-Euroopas. Vanasti pakkisid turukaupmehed eeterlikke õlisid sisaldavatesse naadilehtedesse köögiviljude, et kaup püsiks värskem ja lõhnaks hästi. Naat on eriti rikas E-vitamiini poolest. Peale selle on rohkesti C-vitamiini, eeterlikke õlisid. Leidub antioksüdante (organismi kaitseaineid, mineraalaineid, kiudaineid (reguleerivad soolte ja südame tegevust)).

**Naadist valmistatud toit on kergesti omastatav ja puhastab organismi.** Aitab seedimisprotsessi tasakaalustada, omastada paremini nii valke kui süsivesikuid. Noored lehed toiduna-teena soodustavad liigse vee eemaldamist organismist, parandavad samal ajal seedeelundite tegevust (lahtistavalt), kõrvaldavad põletikud (reuma, podagra, liigesepõletik). Salatina võib toime olla üsnagi tugev (suur kogus), millest peaks hoiduma sapipõie- ja kõhunäärmepõletikuga inimesed. Naadist võib valmistada ka teed. (1 tl peenestatud lehti 1 kl kuumale veele). Tee aromatiseerimiseks sobib lisada piparmünti, melissi, kasepungi. Naat sobib ka tinktuuride ja salvide valmistamiseks. Õlitinktuuride valmistamiseks valatakse see otse droogile (tumedasse purki) ja lastakse paar nädalat aknal päikese käes seista. Seejärel õli kurnatakse ja hoitakse edaspidi jahedas kohas, valguse eest kaitstult. Piirituse või viinaga toimeaineid välja ekstrahheerides on meetod sama, ainult võib hoida koos ürdiga lühemat aega enne kurnamist (pidevalt loksutada!). Reumahaiged võiks teha naadivanne. Selleks valatakse taimedele kuum vesi ja soojendatakse vett veidi pliidil, kuni bioloogiliselt aktiivsed ained eralduvad. Leotis kurnatakse ja valatakse vannivette.

**Noori lehti ja võsusid kasutatakse salatisegus.** Valmistusviis nagu spinatil. Naati kasutatakse toiduvalmistamisel kas iseseisva salatina või suppides, vormiroogades jt. Naati võib kasutada toiduks kogu suve, kuid ikka noori lehti. Naadilehed sobivad paljude taimedega kasutada, eriti salatites, kuid valmistada võib ka iseseisvana. Lisada võib hiirekõrva, võilille, põdrakanepi, jänesekapsa, paiselehe, hapuoblika lehti ja kultuurtaimedest rabarberit, tomatit, kurki jms. Salatit võib segada kastmetega, kasutades õli, hapukoort, majoneesi, maitsestamata jogurtit, kefiiri, petti jm. Salatikastmed võib maitsestada peterselli, küüslaugu pealsetega, kresssalatiga, piparrohuga, tilliga, aedliivateega jm.

Naat (foto internetist)

**Naat rikastab liha- ja kalarooga, piima- või leivasuppi.** Võib lisada hautistele, kotlettidele, pikkpoissi, pannkoogi- või pirukataignasse (täidisesse). Peenestatud naadilehti võib lisada ka kala-, liha- või kartulisalatisse. Võib ka marineerida ja hapendada. Vähese soola ja suhkruga marinaadis, millele lisatud piparrohtu või aedliivateed, tuleb lehed kõigepealt kergelt läbi keeta. Seejärel nõrutatakse vedelikust ja süüakse kui lisandit või iseseisvana. Samas võib nad tihedalt purki laduda, uuesti marinaad peale valada ja kohe sulgeda. Naadilehed sobivad ka hapendamiseks, parem koos kapsa, hapuoblika, võilille või nõgesega. Eelnevalt töödeldakse naadilehti keeva veega, nõrutatakse sõelal kuivemaks ja laotakse siis purki soolaga kihiti. Tambitakse kinni, peale pannakse marli ja vajutiseks raskus. Purgi võib ka kaanega õhukindlalt sulgeda. Hapendatud taimed sobivad hästi toorsalatitesse ja suppidesse.

Naati võib ka soolata, siinjuures maitsestamiseks sobivad paremini till, majoraan ja petersell.

# Ahjupirukas

Põhi:
1 dl nisujahu
1 dl odrajahu
100 g võid
50 g riivitud juustu

Täidis:
1-liitrine purgitäis naati
3 muna
3 dl piima või kohvikoort
100 g riivitud juustu
1 spl kuivatatud tüümiani
1/2 tl soola

Valmista piruka põhi. Selleks sega jahu riivitud juustuga ning lisa külmad võitükid. Sõtku mass tainaks, suru see ümmarguse lahtikäiva koogivormi põhjale ning aseta külmkappi ca 30 minutiks. Eelküpseta põhi 200-kraadises ahjus umbes 8-10 minutit, kuniks see on pruunikas. Juhul, kui taina sisse tekivad küpsetamise ajal õhumullid, eemalda need kahvliga torgates.

Täidise jaoks klopi munad ja piim omavahel. Haki naat ja sega muna-piima seguga. Puista hulka juust, sool ja tüümian. Sega kõik segamini ning vala eelküpsetatud põhjale. Küpseta 180-200°C juures 25-30 minutit.

# Puuviljasalat naadiga

1 suur peotäis naati
1 banaan
1 õun
1 apelsin
1 suur peotäis naati
1 dl maitsestamata jogurtit
1/4 tl kaneeli
1 tl suhkrut (soovi korral)

Puhasta puuviljad ja tükelda pöidlasuurusteks tükkideks. Haki naadilehed ja puista puuviljadele. Sega maitsestamata jogurt, kaneel ja suhkur (kui kasutad) omavahel ning vala puuviljadele. Sega segamini ja serveeri kergeks eineks.

**Kasutatud materjal:**
http://www.perenaine.ee/
http://www.toidutare.ee/
http://bio.edu.ee/taimed/

**Teele Vahtra**
**8a. klass**

# Koolitoidu teekond

Eile oli koolis toiduks seljanka. Vaatlesin erinevate klasside õpilasi ja jõudsin järeldusele, et supp maitses, kuid mitte kõigile. Mõned võtavad ampsu-kaks ja viivad taldriku kööki.

Mis saab aga allesjäänud toidust?

Võhma Gümnaasiumi õpilaste toidujääkide teekond näeb välja selline.

Jäägid tõstetakse taldrikust ümber suurde kaussi. Selle täitumisel valatakse kausi sisu suurde 40-liitrilisse tünni, mis tööpäeva lõpus tõstetakse söökla tagaukse kõrvale. Õhtul kella viie ajal tuleb lähedalasuva Kahala küla talunik ja loomaarst Enno Rohelpuu ning tõstab tünni autosse. Toidujääkide teekond lõpeb künas, kus näljane peekon seda nosida saab.

Selline toidujääkide teekond on kasulik nii koolile kui ka talule, sest kool ei pea muretsema, kuhu jäägid panna, ja taluniku sead saavad peale jahu ka midagi rammusamat hamba alla.

**Marten Rohelpuu**
**10. klass**

## JÄRJEJUTT

# Kolm mõrvatut lapsepõlvekodus

*Algus märtsi lehes*

Lex oli välja selgitanud, et Kettry oli surnud kiirelt, ilma suurte piinadeta. Naise oli tapnud tugev löök pähe. Martha näitas Lexile naise päevikut. Lex lappas seda ning avastas keset tühje lehti väga imeliku kirja. Kiri oli järgmine: „Amanda või Martha, kumb sa iganes oled, ma maksan nüüd sulle kätte. Sinu pärast jäin mina oma varandusest ilma. Kui sa sündisid, kustutas sinu vanaema mind testamendist. Mind armastati niigi peres kõige vähem, seega oleks see kõik pidanud mulle kuuluma. Kõigepealt maksin su emale kätte ning röövisin sinu, et ta kannataks ning hakkaks kahetsema, et su ilmale tõi. Siis jätsin su põõsa alla ja lootsin, et külmud või nälgid surnuks. Kahjuks see ei õnnestunud, sest lastekodu töötajad korjasid su üles. Siis tuli Suliveride pere ning võttis su endale. Ega midagi, mängisin siis sinu head onu ning rääkisin, et su vanemad hukkusid avariis ning et su nimi on Martha Cooding. Vanemate hukkumisest rääkisin sellepärast, et Suliverid neid otsima ei hakkaks. Jälgede segamiseks pidin enda nime vahetama ja vahepeal politseis töötama. Kui olid 13, tapsin su kasuvanemad, sest tahtsin, et sa tunneksid ka viletsust, mida mina sinu pärast pean ilma varanduseta tundma. Paar päeva tagasi saatsin su emale anonüümse kirja ning andsin talle selle vana maja aadressi. Ta tuligi ilusasti kuulekalt kohale. Ega midagi, sidusin ta kinni ja nõudsin temalt su vanaema Amanda pärandust. Kettry korrutas mulle, et ta ei anna seda enne, kui oma tütre tagasi saab. Ära seda arva, et mul oli plaanis teda tappa, ta ju ikkagi mu kasuõde. See juhtus täitsa kogemata. Kettry nägi sinust pilte seal majas ning ta emalik vaist andis talle märku, et see on ta tütar. Ta läks hüsteeriasse ja siis lõingi teda, aga vist natukene liiga kõvasti.

Kindlasti mõtled, et miks ma selle kirjutasin, ikka sellepärast, et sa teaksid, et nüüd on sinu kord tasuda. Ellu jäämiseks on sul üks võimalus. Su pärandus on ikka veel alles. Selle eest hoolitses su ema. Kui sa need miljonid mulle annad, siis jätan su rahule. Sinu kallis onu."

Kui nad lugemise lõpetasid, oli esimene asi, mis Martha ütles see, et ta maksab iga hinna eest onule kätte. Kui naine hakkas päevikut ära panema, kukkus sealt üks leht välja. Lehele oli kirjutatud, et kallis onu ootab vastust vana maja postkasti.

Martha oli vihast lõhkemas, et milleks ikka inimesed raha nimel valmis on. Ta oli nüüd endas kindel ning lubas, et maksab onule topelt kätte. Ta lasi Lexil kümme politseinikku appi kutsuda, et õhtul onu kinni võtta. Ta ei olnud küll päris kindel, kas onu ilmub õhtul vastust võtma, aga proovida tasus.

Enne õhtut peitsid 11 politseinikku ja Martha end puude ja põõsaste taha. Külarahvale anti käsk uksed ja aknad lukustada ning toas püsida. Kella seitsme paiku, kui oli juba hämar, viis Martha kirja postkast. Kirja kirjutas vaid selle, et nüüd on tema kord kätte maksta. Ta hõikas valjuhääldajast: „Kallis onu, ma panin vastuse posti." Nad ootasid umbes kolm tundi, kui kuulsid pimeduses postkasti juures liikumist. Üks politseinikest suunas postkastile valguse ning teised nabisid mehe kinni. Onu ei üritanudki vastu hakata miskipärast. Martha küsis, et miks võttis mees nii paljudelt süütutelt inimestelt elu. Mees vaid irvitas ning käskis Marthal ta kaelast võtme võtta. See pidi avama lagunenud majas pööningule viiva ukse. Martha küsis, et miks peaks ta sinna minema. Nüüd tuli mehelt selline vastus, mida keegi ei osanud oodata. Mees ütles, et ta on seal vanas logudikus juba aastaid elanud. Veel lisas ta, et seal on vajalikud paberid selleks, et Martha oma sugulased üles leiaks. Martha päris veel, et miks onu ennast kinni lasi võtta. Seepeale onu ütles, et vanglas on vähemalt parem elada, saab tasuta toitu ning uue plaani naise hävitamiseks saab ka välja mõelda.

Kohus määras pettuste, mõrvade ja inimese röövimise eest onule eluaegse vanglakaristuse. Martha otsis aga oma sugulased üles, võttis oma päranduse vastu ning remontis ka Westis oleva vana lapsepõlvekodu.

Lõpp

**Teele Vahtra**
**8a. klass**

# World Wide Moment

2002. aasta suvel nägi esimest korda ilmavalgust projekt nimega *World Wide Moment.* Sel ajal oli see vaid ühe inimese idee oma fotoklubi jaoks, kuid tänaseks on see kasvanud millekski suuremaks.

Projekti algataja Brett Brownell kuulus sel ajal fotograafiaklubisse nimega *The Human Essence Photography Group* ning ühel kohtumisel käis ta grupile välja oma idee: „Mis siis, kui järgmisel nädalal teeks me kõik samal hetkel pilti?" Nii leidiski 16. novembril 2002 kell 11.00 kohaliku aja järgi Los Angeles'is aset esimene *World Wide Moment* (küll mitte selle nime all), milles osales 10 fotograafi. Sellest piisas, et näidata, kui erinev võib välja näha üks linn läbi erinevate inimeste pilkude.

2007. aastal sündis see idee uuesti ja seekord olid eesmärgid suuremad. 6. mail kell 12.34 toimus esimene ametlik *World Wide Moment* (WWM), milles osales 62 inimest 7 riigist. Peale seda on üritus ainult kasvanud ning iga korraga on suurenenud nii erinevate riikide kui ka osalevate inimeste arv. 2008. aasta 8. augustil kell 08:08 toimunud WWM-ile saadeti 269 fotot 20 erinevast riigist. Projektil on tänaseks oma netilehekülg, blogi ja toetus mitmetelt organisatsioonidelt. Kõik viitab sellele, et järgmine WWM tuleb veel suurem!

Osalejate arvu kasvades kasvavad ka projekti algataja ambitsioonid ja nii on järgmiseks korraks seatud eesmärk saada vähemalt üks pilt igast maailma riigist. Samuti tegeletakse galerii otsinguga, kus kõikidest nendest piltidest näitus kokku pannakse.

**9. septembril 2009 kell 03.09 Eesti aja järgi oled Sinagi oodatud osalema.** Pole vaja teha midagi muud, kui võtta kätte oma fotoaparaat või telefon, pole oluline, millega pilti teed, jäädvustada moment, milles Sa oled ja saata see aadressile worldwidemoment@gmail.com. Lisa oma pildile juurde ka väike kommentaar ja Sa oledki osa sellest projektist, mille jooksul sajad, võibolla tuhanded inimesed üle terve maailma teevad üht ja sama asja – ühinevad üheks rahumeelseks hetkeks.

Projektiga lähemalt ja varem tehtud piltidega saab tutvuda aadressil www.worldwidemoment.org ning blogi saab jälgida aadressilt www.worldwidemoment.wordpress.com.

**Piret Pruul**
**11. klass**

**Ko²likoormat toimetasid Olavi Koplik, Marten Rohelpuu ja Marju Roosileht**

# Anto Liivat soovib viia Euroopa Parlamenti värsked ideed

Seekordsete Euroopa Parlamendi valimiste kõige suurem üllataja on Rahvaliidu esinumber, uue põlvkonna poliitik ja õppejõud Anto Liivat, kelle korraldatud seminaridel on osalenud üle 3000 noorteorganisatsiooni juhi.

**Oletagem, et teid on valitud Euroopa parlamenti, peate Brüsselis lühikönes tutvustama ennast, Eestimaad ja rahvast, millest sel juhul räägiksite?**

Räägiksin, et eestlastel on võrreldes enamiku maailma väikerahvastega läinud hästi. Oleme suutnud luua kõrgelt arenenud riigi ja ühiskonna, meil on piisavalt puhast vett, metsi ja elumaad. Aga räägiksin ka sellest, et seisame ühiskonna arengu ristteel – meidki on raputanud ja heaoluunest äratanud majanduskriis, rahvuslikul pinnal kerkinud konfliktid ja otsustajate võõrandumine rahvast. Senise edu toonud poliitika on Eestis kui ka mujal maailmas ammendunud ja loonud vajaduse leida uusi mõttemudeleid, et edasi minna. Ma soovin, et Eesti oleks Euroopas tuntud kui positiivselt häälestatud, uuendustele avatud, usaldusväärne ja külalislahke väikeriik. Soovin, et meie elutegevust iseloomustaks sotsiaalselt ja regionaalselt tasakaalustatud loodussäästlik areng.

**Olete Eestis üks nooremaid Euroopa Parlamendi saadikukandidaate. Kas peate noorust ainult oma eeliseks või võivad sellega kaasneda ka omad probleemid?**

Naljaga pooleks võiks öelda, et noorus ei ole voorus, aga see läheb mööda. Aga tegelikult on mul 10 aasta pikkune töökogemus erinevate ühiskondlike üle-Eestiliste organisatsioonide juhtimises. Tean, mida tähendab juhtida alt üles, st viia rohujuuretasandi mõtted otsustajateni. Sellist kogemust ei ole tänastel, pikalt tipp-poliitikas olnutel. Usun, et üks vabas Eestis kasvanud ja kogemused omandanud uue põlvkonna poliitik sobib väärikate kõrvale hästi Eestit Euroopas esindama.

**Mille poolest erineb Eestimaa Rahvaliidu saadikukandidaadi sõnum Euroopa Parlamendis teiste Eesti erakondade esindajate omadest?**

Saadikuna pean enda ülesandeks olla Euroopale avatud, kuid südamega ikka Eestis. Enamik inimesi arvab, et meil on väga väike mõju Euroopa Liidus tehtavatele otsustele. Siit tulenebki vajadus luua uus käsitlus Euroopa Parlamendi saadiku rollist. Erinevalt senisest peab meie saadik Euroopa Parlamendis olema Eestis hästi nähtav ja kuuldav. Ma soovin tuua Euroopa paremad kogemused ja oskusteabe Eestisse, olla kontaktide ja informatsiooni vahendajaks ning viia Eesti inimeste soovid ja mõtted Brüsselisse, et nendega saaks Euroopa Liidu õigusloomes arvestada. Soovin Rahvaliidu esinumbrina Euroopa Parlamendi valimistel seista toimekama ja suutlikuma Eesti eest Euroopa Liidu liikmena.

**Praeguse ajastu märgusõnaks kogu maailmas on majanduslangus. Kuivõrd oleks seoses sellega vaja uut lähenemist, probleemide käsitlust Euroopa Parlamendi töös?**

Euroopa Parlament on kodanike peamine häältetoru Euroopa Liidus, mille mõjujõud on aastatega üha kasvanud. Paljudes poliitikavaldkondades teevad uute õigusaktide otsused Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu ühiselt. Kaasotsustusmenetluse osakaalu kasv pakub kodanikele kindlasti paremaid võimalusi Euroopa Liidu õigusloomes osaleda. Siiski olen seisukohal, et eelkõige peame ise töötama selle nimel, et Eestist kujuneks partnerlusel tuginev kodanikuühiskond, kus avatud ja aus riigivalitsemine tagaks igale kodanikule eneseteostuse ja poliitilise kaasatuse võimaluse.

**Kas on oht, et Euroopa Liidul tekib riikide liidu tunnuseid ja kuidas saaks neid vältida?**

Kogu maailmas on registreeritud ligikaudu 3000 rahvusvahelist organisatsiooni, mille seas Euroopa Liit riikidevahelise koostöö vormina on paljuski erandlik. Euroopa riikidel ei ole olnud ühtset visiooni integratsioonist ega selle lõppeesmärgist, kuid siiski võib Euroopa Liidu arenguloos rääkida integratsiooni süvenemisest, st liidu pädevuse ulatumisest seni rahvusriikide pädevuses olnud küsimustesse. Rahvaliit näeb Euroopa Liitu rahvusriikide liiduna, kus Eesti on mõtlev, algatusvõimeline ja tegus osaline. Euroopa Liit on meie olevik ja tulevik. Peame õppima Euroopa Liidus toimima nii, et sellest eesti inimestele suurim kasu sünnib. Meil peab olema piisavalt teavet ja oskusi, aga ka julgust, et euroregulatsioonide kujundamisel teiste riikidega võrdväärsena kaasa rääkida. Vaid sellisel juhul on võimalik Eesti huvide eest seista.

**Kuivõrd saate töötades Euroopa Parlamendis kaasa aidata regionaalpoliitiliste probleemide lahendamisele Eestimaa maapiirkondades?**

Minu regionaalpoliitiliseks südameasjaks on Euroopa Liidu võimaluste parem kasutamine selleks, et maapiirkondadest ei kaoks töökohad, kooli- ja kultuurielu. Euroraha tulemusena tekivad töökohad ja maksutulud, mis võimaldavad omakorda pakkuda vajalikke avalikke teenuseid. Euroopa Liidu toetused tuleb kiiremini kasutusele võtta ja taotlemine tuleb lihtsamaks muuta. Enam tuleb panustada ka õigustatud abisaajate koolitusse. Parlamendi saadik saab siinsete inimesteni tuua kogemused ja edulood teistest riikidest ning viia meie inimeste mõtted ja vajadused Euroopa Liidu tasandile, et nendega õigusloomes arvestataks.

**Töötate praegu õppejõuna EBS-s. Mida üliõpilased on teilt küsinud seoses Euroopa Liidu Parlamenti kandideerimisega?**

Tudengid ja paljud sõbradki küsivad eelkõige, kas ma ei karda Eesti poliitika jaoks pildilt kaduda. Seni olemegi Euroopa Parlamendi saadikutest Eestis üsna vähe kuulnud. Soovin, et juunis valitud saadikud oleksid rohkem Eesti rahva esindajad Euroopas, kui Euroopa esindajad Eestis. Euroopa Parlamendi saadikud peavad olema kodumaal nähtavad – kodanike aruteludesse kaasajad, debati loojad ja eestvedajad ning informatsiooni ja kontaktide vahendajad. Nad peavad olema ka Eestis kuuldavad ja nähtavad.

**Olete juhtinud Kuku raadios oma jutusaadet. Kui vestleksite selles saates iseendaga, millise küsimuse siis endale esitaksite?**

Küsiksin lihtsa, aga põhimõttelise küsimuse: „Miks Sa, Anto, end poliitikaga sidusid?“ Ja vastan siis ka. Oma võimete ja võimaluste piires ühiskonnaelu korraldamisel kaasarääkimine on iga inimese moraalne kohustus. Eesti poliitika vajab täna uusi mõttemudeleid ja kaasamise kultuuri. Tahan olla veduriks, kes toob poliitikasse kodanikuühenduste kogemuse ja edulood ehk kuidas iga inimene reaalselt saab ühiskonnaelus kaasa rääkida ja seda mõjutada. Soovin, et õpiksime poliitikat nägema enam seisukohtade debatina ja vähem isikutevahelise konfliktina, mille juured peituvad aastatetagustes solvumistes.

**Hiljuti osalesite Tartu maratonil, kuidas läks ja millised on teie harrastused veel?**

Suusatanud olen üle 20 aasta ja loomulikult osalenud ka Tartu maratonil, mis on ju eestlaste rahvuslik spordipidu ja võimete proovilepaneku koht. Kuna tegemist on rahvapeoga, siis olen maratoni tudengipõlves enda ja teiste rõõmuks ka kostümeeritult läbi sõitnud. Sel aastal ootamatu tervisetõrke tõttu jäi kahjuks osalemata.

Suvel sõidan heameelega süsta ja jalgrattaga, matkan. Ka juhtimisalane kirjandus ja mälumäng on leidnud huvide hulgas kindla koha.

*Põhjalikumat infot Anto Liivati elust, tööst ja tõekspidamistest saab www.saadik.eu*

**Intervjueeris ajakirjanik Jaan Lukas**

# Euroopa Parlamendi valimised

**7. juunil toimuvad järjekordsed Euroopa Parlamendi valimised.**

Parlamendi otsevalimised toimusid esmakordselt 1979. aastal. Euroopa Parlament valitakse iga 5 aasta tagant. Valime Eestist need kuus parlamendiliiget, kes kujundavad järgmised viis aastat Brüsselis ja Strasbourgis Euroopa Liidu ühiseid seisukohti.

Eestist valitakse saadikuid Euroopa Parlamenti teist korda. Võrreldes esimeste Euroopa Parlamendi valimistega 2004. aastal on valimiste kord Eestis muutunud. Seekord ei saa anda oma häält eelistatud kandidaadile. Seekord tuleb valida erakonna-nimekirjade vahel.

**Elektrooniliselt saab hääletada veebilehel www.valimised.ee 28. mai kella 9.00-st ööpäevaringselt kuni 3. juuni kella 20.00-ni.**

1.-3. juunil saab eelhääletada oma elukohajärgses valimisjaoskonnas kell 12-20. Samal ajal saab eelhääletada väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda.

Valimispäeval, 7. juunil saab hääletada kell 9-20.

**Hääletamisruumi asukoht: VÕHMA KULTUURIKESKUS, KAUBA 1.**
Hääletamiseks tuleb kaasa võtta kehtiv isikut tõendav dokument.

# XIII Võhma linna päevad ja Kesk-Eesti laat toimuvad 31. juulil ja 1. augustil 2009

Seekord on linna päevade peaesinejateks 31. juulil ansamblid Untsakad ja The Sun ja 1. augustil luuletaja Contra ja ansambel Nukker Kukeke. Ka disko toimub mõlemal õhtul.

Kindlasti toimub ka spordiprogramm: võrkpall 3- liikmelistele võistkondadele, kiirmale, mälumäng, lauatennis, Võhma Rammumees 2009, saagimise võistlus.

Nagu traditsiooniks on saanud, kuulutatakse välja ka Kesk-Eesti Peavallavanem. Ei puudu ka erinevad näitused, kontserdid ja ilutulestik.

Täpsem ajakava linnapäevade kohta ilmub Võhma linnalehe juunikuu numbris.

Seniks head treenimist ja tehke reklaami üürituse kohta.

Jalad selga ja rattad alla, kõik 31. juulil-1. augustil Võhmasse kokku!

**Korralduskomisjon**

Kinnitatud Võhma Linnavolikogu 21.11.2000 määrusega nr 19

## Võhma linna Aasta Isiku aunimetuse statuut

1. Võhma linna *Aasta Isik* on aunimetus, millega kaasneb tänukiri ja rahaline preemia.
2. Võhma linna *Aasta Isiku* aunimetus (edaspidi *aunimetus*) määratakse tunnustusena isikule, kes eelneva jooksva aasta vältel on silma paistnud hariduse, kultuuri, spordi, heategevuse ja ettevõtluse edendamisega Võhma linnas, ühiskondliku aktiivsusega või Võhma linna positiivse maine kujundamisega.
3. Jooksev aasta kestab 15. juunist järgmise aasta 15. juunini.
4. Aunimetusega kaasneva preemia suuruseks on aastaarvuga võrdne rahasumma (pärast riigi poolt ettenähtud maksete mahaarvamist).
5. Ettepanekuid aunimetuse kandidaatide kohta võivad esitada kõik Võhma linnas elavad füüsilised isikud ning Võhmas linnas tegutsevad asutused, ettevõtted, seltsid ja ühingud.
6. Aunimetuse kandidaatide nimed koos esitatud kandidatuuri põhjendusega esitada 15. juuniks kirjalikult Võhma Linnavolikogule. Iga kandidaadi ülesseadja võib esitada ainult ühe kandidaadi.
7. Esitatud kandidatuurid vaatab läbi Võhma Linnavalitsus koos alatiste komisjonide esimeestega ning teeb ettepaneku aunimetuse määramiseks Võhma Linnavolikogule.
8. Aunimetuse saaja tehakse teatavaks ning tänukiri ja rahaline preemia antakse üle iga aasta augustikuu alguses Võhma linnapäeva üritusel.

## Võhma linna eduka üliõpilase stipendiumi statuut

1. Tunnustamaks Võhma linnast kõrgema õppeasutuse päevases õppevormis edukalt õppivaid üliõpilasi, annab Võhma linn õpingute edasiseks jätkamiseks välja ühe eduka üliõpilase stipendiumi (edaspidi stipendiumi) aastas.
2. Stipendium määratakse üks kord üliõpilase õpingute perioodil.
3. Stipendiumi suurus on 5000 krooni (pärast riigipoolselt kehtestatud maksete mahaarvamist).
4. Stipendiumi määramine toimub kandidaadi isikliku kirjaliku taotluse alusel, millele on lisatud õppeasutuse poolt kinnitatud väljavõte eelneva õppeaasta õpitulemustest.
5. Stipendiumi taotleja peab olema edukalt läbinud vähemalt teise kursuse.
6. Taotlus stipendiumi saamiseks tuleb esitada 1. juuliks Võhma Linnavalitsusele.
7. Esitatud taotlused vaatab läbi volikogu haridus- ja kultuurikomisjon ning teeb ettepaneku stipendiumi määramiseks.
8. Komisjoni ettepaneku kinnitab Võhma Linnavalitsus.
9. Stipendiumi saaja tehakse teatavaks ja stipendium antakse üle iga aasta augustikuu alguses seoses Võhma linna aastapäeva üritusega.

Kirjalikku ettepanekut aasta 2009 kandidaatide esitamiseks ootab linnavalitsus **15. juuniks 2009.** Iga kandidaadi ülesseadja võib esitada ainult ühe kandidaadi.

Aunimetuse kandidaatide mitteesitamise korral jääb jooksval aastal aunimetus määramata.

Lisateavet saab linnavalitsusest, Tallinna 15, Võhma ja tel 437 7228.

# Eakate klubi “Elulõng” 25-aastane

Käesoleva aasta 25. aprillil tähistas klubi “Elulõng” Võhma kultuurikeskuses oma 25ndat tööaasta juubelit. Külalisteks olid meil: Suure-Jaani naisansambel “Meelespea”, Olustvere naistantsurühm “Tilder” ja naisansambel “Metsalilled”, Võhma kultuurikeskuse naistantsurühm. Viljandi Maakonna Pensionäride Ühenduse juhatuse liikmed: Hillar Saar, Mare Mihkelson, Linda Õunap, Aino-Malle Jagor. Võhma Linnavalitsusest olid kohal raskekahurvägi - linnapea Avo Põder ja abilinnapea Aare Järvik. Aitäh külla tulemast!

Võhma klubi ansamblitest olid kohal naisansambel “Elulõng”, ansambel “Laulurõõm” ja kapell.

Külalisi tervitas avasõnaga kultuurikeskuse juhataja Riina Pakane ja siis läks pidu edasi “Elulõnga” juhatuse käe all. Klubi “Elulõnga” ajaloost andis ülevaate Leevi Tikka.

Meie vanimad liikmed algaastaist on: Salme Lindeberg, Rolea Läänelaid, Regina Puusepp, Niina Kaasik, Alma Lauk, Meida Bonder, Linda Pavlikova, Ksenja Lään, Jaan Priivits. Aastate poolest eakamad on: Salme Rosalka ja Leida Pillet. Pidasime kõiki meeles lilledega. Aitäh tulemast, kes jaksas.

Elu on loodud, et naudi seda, mida on andnud looja.

1984. a valitud 8-liikmelisest juhatusest on veel meie keskel Laine Kimmel. Üle kahekümne aasta oli juhatuse esinaine tollel ajal valitud Valli Tatar. Lahkunute mälestuseks süütasime küünlad.

Nüüd jätkus pidu sünnipäevalauluga.

Sõna võttis Võhma linnapea Avo Põder. Avo soovis meile jaksu ja jõudu edaspidiseks. “Pead” olid pannud pead kokku ja tõid eakatele sünnipäevaks ühe tõsise tordi. Tort oli vahvalt kaunistatud numbriga 25. Tordi lahtilõikamise au andsime hiljem ringijuhtidele. Sõna võttis ka Viljandi Maakonna PÜ esimees Hillar Saar. Aitäh lillede ja toetuse eest!

Ringijuhid võtsid sõna esinemiste eel. Külalised juhatas sisse “Elulõnga” ansambel viie lauluga. Külaliste poolt vastas Olustvere naisansambel “Metsalilled” 3 lauluga ja naistantsurühm “Tilder” 4 tantsuga. Suure-Jaani naisansambel põrutas 3 laulu ja lisaks 2 laulu hüvastijätuks.

Kultuurikeskuse naistantsurühm ja “Laulurõõm” andsid puhkust ja kostüümide vahetamise aega. Tantsurühmalt 3 tantsu ja “Laulurõõmult” 4 laulu. Eeskava lõpetasid ühise tantsuga Olustvere “Tilder” ja kultuurikeskuse naistantsurühm laulu “Aeg annab kõik” saatel. Jah, need sõnad on tõesti mõtlemist väärt.

Soovid öeldud, laulud lauldud, tantsud tantsitud, jätkus pidu tordi söömise ja jalakeerutamisega. Tantsuks mängis see meie-meie Mait, keda igale poole jätkub.

Elulõnga juhatus tänab kõiki, kes meie peost osa võtsid. Oli palju laulu, tantsu, jagati lilli, torti. Oli tore pidu. Aitäh!

*Lõpetuseks veel minu poolt:*

*Ärgu kustugu*
*“Elulõnga” elu,*
*olgu ilm külm või vilu!*
*Soovin jõudu ja*
*värskeid võrseid.*
*Käsikäes tore astu,*
*jaanipäev tuleb varsti vastu.*

**Leevi Tikka**
**“Elulõnga” juhatusest**

**Esinevad naisansambel Elulõng ja ...**

**...ansambel Laulurõõm.**

# Sa olid pisikene armas poisike, kel päiksetäpid põskedel reas...

**Aare:** Raske uskuda, et sul löök ette 80. Alles sa võistlesid ümber linna jooksus. Sa pole sünnilt võhmalane, räägi kuidas Sa Võhmasse sattusid?

**Karl:** Seda paari lausega ära ei räägi. Süüdi on sport ja eriti orienteerumine. Elu koosneb juhustest. Tiiut tundsin sellest ajast, kui Suure-Jaani oli omaette rajoon. Ta oli siis 10. klassi õpilane. Olime rajooni suusavõistkonnaga Võrus. Oli selline lugu. Küllalt järsul mäeküljel oli ka väike hüppemägi, keegi ei julgenud sealt alla sõita. Äkki Tiiu ütles, et kui keegi alla sõidab, sõidab tema ka. No nalja – tahtsin näha, kas neiukesel on julgust või kelgib niisama. Panin alla ja Tiiu julges siiski alla sõita. Muidugi kukkusime. Selline julgustükk jääb meelde. Järgmisel aastal likvideeriti rajoon ja elu viis meid paarikümneks aastaks lahku.

Töötasin Lähte Keskkoolis ajaloo õpetajana ja võistlesin Tartu rajooni eest vabariiklikul õpetajate spartakiaadil Pärnus. Orienteerumine oli Kilingi-Nõmme ümbruse metsades. Ühte punkti otsides viis juhus mind Tiiuga kokku. Pikalt seal polnud aega rääkida. Õhtul oli Pärnus lõpupidu ja seal sai pikemalt räägitud. Olime mõlemad jälle vallalised ja tasapisi asi arenes, kuni Tiiu kutsus mind Võhmasse.

**Aare:** Kas Sul Lähtelt Tartu lähedalt kahju polnud ära tulla?

**Karl:** Seal kujunes mulle omapärane olukord. Olin kooli ametiühingu esimees. Kooli direktor sai õnnetult surma ja uueks sai selline, keda mõni üksik sallis, ja mina pidin siis tülisid lahendama. Muidugi olin siis ebasoosingus ja direktor vähendas isegi tunde. Nii et tulin hea meelega ära. Kahjuks ei saanud ma Võhmas oma erialal tööd, sest ajaloo õpetajaks oli lugupeetud Vilma Bogdanov. Kuni pensionini olin internaadi kasvataja ja sain juhuslikke tunde, kui mõni oli haige.

**Aare:** Tean, et kooli ajalukku jääd Sa klassivälise tööga. Räägi.

**Karl:** Mitmes riigis on male kooliprogrammis (Gruusias jm) kohustuslik aine. Otsustasime, et proovime ühes klassis esialgu vabatahtlikult. Kaie Aab oli nõus oma II klassiga katsetama. Osa lapsevanemaid arvas, et tema lapse mõistus malet ei jaga ja nii alustasime poole klassiga. Sealt sai alguse ka nüüd juba üle Eesti tuntud maletaja Tuuli Vahtra maletee. Kui käigud said selgeks, panin ma lapsed kohe omavahel võistlema ja lihtsamaid ülesandeid lahendama. Mõni ehmatab lapsed ära kohe teooriat tuupides. Malehuvilisi tekkis ka teistes klassides, seepärast jätkasime edaspidi maleringiga. Varsti tuli ka edu. Neli aastat järjest olime Viljandi maakonna parim malekool. Tõendiks on karikad kooli vitriinis. Kui Prave ajal hakati lastelt ringitasu nõudma ja male jaoks oli ruumi vaid koridorinurgas, pidasin veel kaks aastat vastu ja siis lõpetasin.

Kui malest edasi rääkida, siis panin Võhmas käima ka tavalise male täiskasvanute turniiri ja seda 9 aastat järjest, kuni andsin ruumide tõttu Endel Pajole üle. Varem Kalev Piiri juhtimisel lihakombinaadis ainult “välgutati”. Kui Pajo sai surma, siis ühiselt püüdsime möödunud aastal veel turniiri läbi viia, kuid see jäigi lõpetamata ja tänavu ei mängitud üldse turniiri. Kahju, kui ei leidu eestvedajat ja malelu Võhmas välja sureb.

**Aare:** Mis spordialadega Sa peale male Võhmas veel oled tegelenud?

**Karl:** Olen lõpetanud 11 Tartu maratoni pikka distantsi. Tiiu juhtimisel olen käinud suusamatkal Arhangelskis ja Karjalas, kõrbematkal Kara Kumis. Koos Tallinna grupiga sõitsin Jawaga mööda Gruusia sõjateed Tbilisi. Sõime Euroopa kõige kõrgemal asuvas restoranis ja vennastusime grusiinidega, kuni nad aru said, et me pole venelased. Olen sõitnud Jawaga Krimmis, Karpaatides jne.

Muide, tänu matkaspordile on Võhma Gümnaasiumis see ilus siseaed. Tartu Kammivabrikus toimus vabariigi kaugmatkajuhtide kokkutulek ja seal oli siseaed. Kuivõrd kooli juurdeehitus oli projekteerimisel, tekkis Tiiul idee, et koolil võiks ka selline olla. Viisin paar kohvritäit lihakombinaadi saadusi projekteerijale ja ta tegi eriprojekti. Ma ei tea, kas keegi on Tiiut selle eest tänanud. Igatahes kooli viimasel aastapäeval ei tuletanud Tiiu teeneid keegi meelde. Jäi mulje, et enne Pravet polnud midagi tehtud.

Spordis ma olin nö kõigesööja ja meistersportlase nimetus jäi saamata. I järk on mul olnud males, kabes, suusatamises, laskmises, matkamises, kaasaegses kolmevõistluses ja muidugi orienteerumises, mida ma pean oma peamiseks spordialaks. Langevarjuspordis sain 3 hüppega III järgu. Siis keelati Eestis lennukitelt hüpped ära ja tornihüpped mind ei huvitanud. Orienteerumises olen olnud Lihula, Haapsalu ja Rapla rajooni meister. Eesti meistrivõistlustelt on 2 pronksi. 1994. aastal võistlesin veteranide maailmameistrivõistlustel Šotimaal. Hiljem selgus, et ma olin esimene võhmalane, kes on võistelnud MM-il. Mulle järgnesid Tuuli Vahtra noorte male MM-il ja maadluspoisid. Olen jooksnud veel Hispaania, Taani, Tšehhi, Austria ja Itaalia metsades ja mägedes. Kordagi pole katkestanud. Medalist võib seal ainult unistada, sest Norra, Rootsi ja Soome veteranid on elukutselised, kes sõidavad oma autoelamutega ühelt võistluselt teisele. Eesti naine Leida Sevrjuk on mitmekordne maailmameister, sest oli oma vanuseklassis ainuke.

**Aare:** Tean, et tegeled ka mälumänguga, sest võitsime koos Põltsamaa jõe mängudel pronksmedalid.

**Karl:** Muide, käivitasin Võhmas esimesed mälumängud. Süsteem oli selline, et iga võistkond koostas küsimused ja viis ühe korra ise võistluse läbi. Minule meeldis see rohkem kui ühe mehe tehtud küsimused. Tänavu tulime koos Luule ja Valdisega III kohale viie võistkonna hulgas.

Spordiga lõpetades veel niipalju, et olen veel olnud kehalise kasvatuse õpetaja Haimre Põhikoolis ja Jäneda Tehnikumis ning Lihula rajooni Spordikomitee esimees.

**Aare:** Tegeled ka kultuurikeskuse juures isetegevusega. Räägi.

**Karl:** Kerime ajaratast ca 8 aastat tagasi. “Elulõnga” peol sain ülesande, et naistepäeva kava peavad täitma mehed. Ühe numbriga panime naised naerust vappuma. Tantsisime valgetes lühikestes seelikutes “Luikede järve” kuulsat väikeste luikede tantsu.

Naiste tantsuring tegutses juba mitu aastat. Tekkis mõte teha veteranide segatantsurühm. Regina Puusepp hakkas juhendama. Esinesime oma pidudel, Võhma linnapäevadel, jaanipäeviti ja käisime esinemas Elvas ja paljudes kohtades. Nii 7 aastat, kuni möödunud aastal tuli meeste puuduse tõttu lõpetada. Kes suri, kes loobus muul põhjusel.

Veel näitemängust. Mõni aasta tagasi õppisime Ants Kirikali juhendamisel selgeks 3-vaatuselise näidendi “Tühjad hällid”. Mängisin seal teadlasest vanapoissi. Käisime sellega Raplas ja maakonna ülevaatusel. Siis lahkusid 2 meesosatäitjat Võhmast ja uusi ei leidnud. Ka praegu õpime näidendit “Püve talus”, kus mul on kiriku võõrmündri osa. Esietendus on planeeritud 13. juunile.

Algkoolist alates kogun postmarke ja kirjasõpru on üle maailma. Juulis külastab mind oma autoga Šveitsi kirjasõber.

Peale esimest välisreisi Ida-Berliini kirjasõbra juurde, hakkasin koguma ka münte.

Lõpetuseks julgen arvata, et isegi Viljandi maakonnas ei leidu inimest, kes on käinud KÕIKIDES Euroopa mandriirikides pluss Inglis- ja Šotimaa, veel Egiptus ja Hiina. Endistest NL liiduvabariikidest jäi käimata ainult Kirgiisias. Saatuse iroonia on selles, et just Frunzesse on maetud minu isa. Aga see on juba teine lugu.

Viimaseks soovitan vanematele meestele – liikuge rohkem, ärge vihastage iga lolli peale, jooge mõõdukalt, ärge suitsetage, siis elate 100 aastaseks. Proovida ju võiks, kui tervist on!

*Sa rühi ikka edasi,*
*kuni jõuad sajani.*
*Siis vaata korraks tagasi,*
*kas minna veelgi edasi.*

**„Tantsurõõm” presidendikandidaadi Arnold Rüütliga Võhma kultuurikeskuses 11.07.2001**

**Karl koos tütar Neili, kasutütar Pireti ja poja Jüriga tütre 30. juubelil 07.06.2008**

*Palju õnne*
*linnalehe*
*tegijate poolt!*

**Juubilar Karl Nõmmega**
**ajas juttu**
**abilinnapea**
**Aare Järvik**

Nii tegutseti Võhmas laupäeval, 16. mai talgutel.

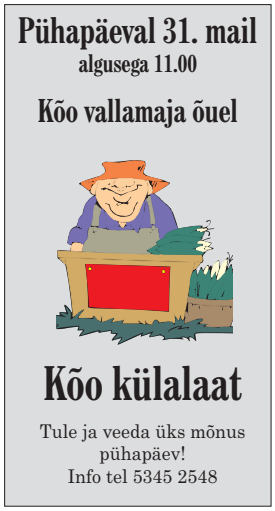



# SPORDIST

## Lauatennis kevadel

11. aprillil toimus Maardus ELTL „Laste GP" 12. etapp. Seekord võistlesid nooremad.

Kuni 11-aastaste tüdrukute hulgas saavutas 14. koha Kerstin Soolo (kokkuvõttes 16.). Kuni 11-aastaste poiste hulgas saavutas Rainer Valo 6. koha (kokkuvõttes 12.) ja Ragnar Kondel 11. koha (kokkuvõttes 14.). Kuni 9-aastaste poiste seas saavutas 6. koha Meiko Väljaots (kokkuvõttes 14.), Raiko Valo 7. (kokkuvõttes 9.) ning Rauno Valo 9. koha (kokkuvõttes 10.).

Järgmisel päeval, 12. aprillil toimus Võhma lauatennise karikasarja „Balti Teemant 2009" seitsmes ja viimane etapp. Kokkuvõttes sai kolmanda koha Julia Kirpu. Kaks esimest olid Türi SL mängijad Tõnu Mäekivi ja Voldemar Tusis. Kuni 18-aastaste tüdrukute klassis saavutasid esimesed kaks kohta Siret Müür ja Brenda Ilmjärv. Kuni 15-aastaste poiste hulgas tuli 3. kohale Janek Võrk. Kuni 13-aastaste poiste seas sai esikoha Siim Vingissar ja 3. koha Kerdo Soolo. Kuni 13-aastaste tüdrukute klassis sai esikoha Viktoria Kirpu. Kuni 11-aastaste poiste kaks parimat olid Rainer Valo ja Bruno Abramov. Parim kuni 11-aastane tüdruk oli Kerstin Soolo. Kuni 9-aastaste poiste hulgas olid esimene ja teine Raiko Valo ja Rauno Valo. Väga hästi mängis ka Aleksandr Kirpu, kes saavutas kokkuvõttes 6. koha.

25. aprillil toimusid Eestimaa Spordiliit Jõud noorte meistrivõistlused Haapsalus. 1996-1997 sündinud vanuseklassis said III kohad Ralf Raaga poiste arvestuses ja Viktoria Kirpu tüdrukute arvestuses. 1991-1993 sündinud tüdrukute seas võitis kulla Siret Müür. Naispaaris saadi samuti 3. koht – Viktoria Kirpu ja Siret Müüri poolt.

2. mail toimus ELTL „Laste GP" sarjavõistluse finaal. Võhmast on 2008-2009 hooaja jooksul osalenud mitmeid mängijaid. Osa neist on kokkuvõttes paremusjärjestuses üsna häid kohti saanud. Vanuseklassis poisid kuni 15 saavutas 12. koha Targo Tiirmaa. Samas vanuseklassis sai 20. koha Mirko Porsin ja 25. koha Janek Võrk. Vanuseklassis tüdrukud kuni 13 sai 5. koha Viktoria Kirpu. Sama vanade poiste hulgas tuli 16. kohale Siim Vingissar. Tüdrukud kuni 11 seas sai 17. koha Kerstin Soolo. Poiste samas vanuseklassis saavutasid 12. koha Rainer Valo, 18. koha Ragnar Kondel ja 23. koha Bruno Abramov. Kuni 9-aastaste poiste hulgas sai 5. koha Sander Plümberg, 10. koha Raiko Valo, 11. koha Rauno Valo ja 14. koha Meiko Väljaots.

3. mail leidsid aset Jõgevamaa 2009. aasta mitteametlikud meistrivõistlused lauatennises Puurmanis. Mängiti erinevates mees- ja naisvanuseklassides. Naisüksikmängus saavutas esimese koha Julia Kirpu. Kuni 18-aastaste poiste seas võitis kulla võhmalane Rivo Ojalill. Kuni 13-aastaste poiste seas sai teise koha Rainer Valo. Sama vanuseklassi tüdrukute hulgas tuli esimeseks Viktoria Kirpu. Naispaarismängus võitsid Julia Kirpu ja Viktoria Kirpu. Segapaarismängus said kulla Julia Kirpu ja Andres Hõrak lauatenniseklubist PiPo.

**Riina Aksenenko**

## Maadlustulemusi

18. aprillil toimusid Suure-Jaanis Nublust Nabiks III seeriavõistluste II etapp vabamaadluses noortele. Võhma noormaadlejatest saavutasid parimad kohad Rauno ja Raiko Valo, kes olid kehakaalus -23 kg kolmandad. Kehakaalus -32 kg saavutas Sander Vinter samuti kolmanda koha, seljatades seejuures kolm oma vastast. Ainus kaotus tuli Sandril vastu võtta esikoha omanikult, Kohtla-Järve maadlejalt Jegor Tkatsovilt. Samuti osalesid võistlustel Lauri Sarv ja Rainer Valo, kes olid oma kehakaalus kaheksandad. Kokku osales võistlustel 97 noormaadlejat, kõigist vabariigi maadluskeskustest.

Nädal hiljem toimusid Suure-Jaanis Eesti meistrivõistlused kadettide vanuseklassis. Võhmast osales kaks maadlejat, Alo Grenman ja Andres Kreitsman. Paraku neil seekord kõige paremini ei läinud – Andres oli oma kehakaalus kaheksas ja Alo seitsmes.

29. aprillil toimusid Viljandis maakonna koolidevahelised võistlused vabamaadluses. Gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste arvestuses saavutas Võhma Gümnaasium esikoha, edestades VÜKK-i 12 punktiga. Meil oli 108 punkti ja VÜKK-I 94 punkti, kolmas oli A. Kitzbergi nim Nuia Gümnaasium. Edukaimad olid meil Raiko Valo ja Sander Vinter, kes saavutasid oma kehakaaludes esikohad, teise koha saavutasid Karl Taskin ja Rainer Valo, kolmandad olid Rauno Valo, Ragnar Ploom, Timo Roosi, Marten Rohelpuu, Andres Kreitsman, neljas oli Alo Grenman ja viiendad olid Raimo Remmer ja Sten Maasalu, kuues oli Josia Wüthrich.

Maikuus on veel tulemas võistlusi ja tahan poistele soovida enne õppeaasta lõppu edu võistlustel ja õppetöös.

**Maadlustreener**
**Peeter Püvi**

## Võhma mees võitis etapi

Laupäeval Tamsalu veidi rohkem kui kilomeetrisel rajal peetud Eesti veoautokrossi meistrivõistluste avaetapil võidutses võhmalane Olev Helü.

Hooaja esimesele krossile startis klassis GAZ-51/52 seitse autot. Võistluspäevale lisas rahvusvahelist hõngu läti konkurentide osavõtt.

Olev Helüle algas päev ebaõnnega: ajasõidus oli ta hädas tõrkuva käigukastiga ning esimeses sõidus valmistasid talle muret valesti valitud rehvid.

Esimeseks poolfinaaliks oli viljandimaalane jõudnud auto rehvid sobilikega asendada ning vahetas ajasõidu seitsmenda tulemuse neljanda vastu.

"Pidamine oli parem, aga probleemid käigukastiga jäid," nentis ta.

Teises poolfinaalis oli Helü kolmas ning enne otsustavat finaalsõitu sai tööle ka käigukast.

Kaheteistkümneringises finaalsõidus tegi Olev Helü hea stardi ning võttis hoobilt liidripositsiooni.

"Kontrollisin sõitu. Tegin kohe konkurentidega turvalise vahemaa sisse ja suutsin seda lõpuni hoida," rääkis ta.

Finaali teisena lõpetanud Marko Tiinase vastu oleks Helü oma sõnul vajaduse korral rohtu leidnud. "Mul oli sõidutempos veel varu," lausus ta.

Tiinas ütles, et tal ei õnnestunud stardis Helüga tekkinud vahet tasa sõita ning lõpu eel ta enam ei üritanudki.

"Finaali lõpul tuli mul põhitähelepanu pöörata taganttulijatele ja rohkem tegelda oma positsiooni säilitamisega, kui liidri püüdmisest mõelda," kõneles ta pärast sõitu.

Veoautokrossi meistrisarja võidukalt alustanud Olev Helü kinnitas, et kavatseb startida ka 6. juunil Võrumaal Varstus peetaval teisel etapil. Enne seda tuleb tal aga masinaga hulk tööd teha. Pakilisim on Tamsalus tõrkunud käigukasti vahetus.

"Rehvivaru on tarvis samuti täiendada – Varstus on liivane rada," lisas mees.

Eesti veoautode rallikrossi meistrivõistlustel on tänavu kavas kaheksa etappi.

Võhmakad soovivad Sulle edu ja elavad kaasa!

**Sakala**

## Sasku turniirist Võhmas

Aprillikuuga sai teine poolaasta sasku turniirist läbi. Mängitud sai 17 vooru, st kokku saime 17 pühapäeval. Punktiarvestus on meil individuaalne, pole kindlaid paare – igas voorus loosime paarid – nii on huvitavam ja hoiab pinget üleval kuni viimase mänguni.

Veidi statistikat: edetabelis on 32 nime, keskmiselt on igas voorus 8 paari (selle poolaasta rekord oli 11 paari). Eraldi arvestust peame ka "redelite" ja "karvaste" osas.

Nüüd siis tulemustest: esimesele kohale tuli Raivo Vares 1103 punktiga, teiseks Ago Vingissar 1076 punktiga, kolmandat ja neljandat kohta jäid jagama Adi Kaldamäe ja Aare Virgla 1068 punktiga. Kõige rohkem "karvaseid" kogus Silver Kubjan – ju polnud tal kaardimängus õnne – meil kehtib ütlemine, et kaart toob, kaart viib, lehmapidamine on õnne asi.

Kohtumiseni oktoobris, kui kõigil on kartul võetud ja jälle rohkem vaba aega, mida kaardilaua taga surnuks lüüa.

**Toomas Israel**
**Tabelipidaja**

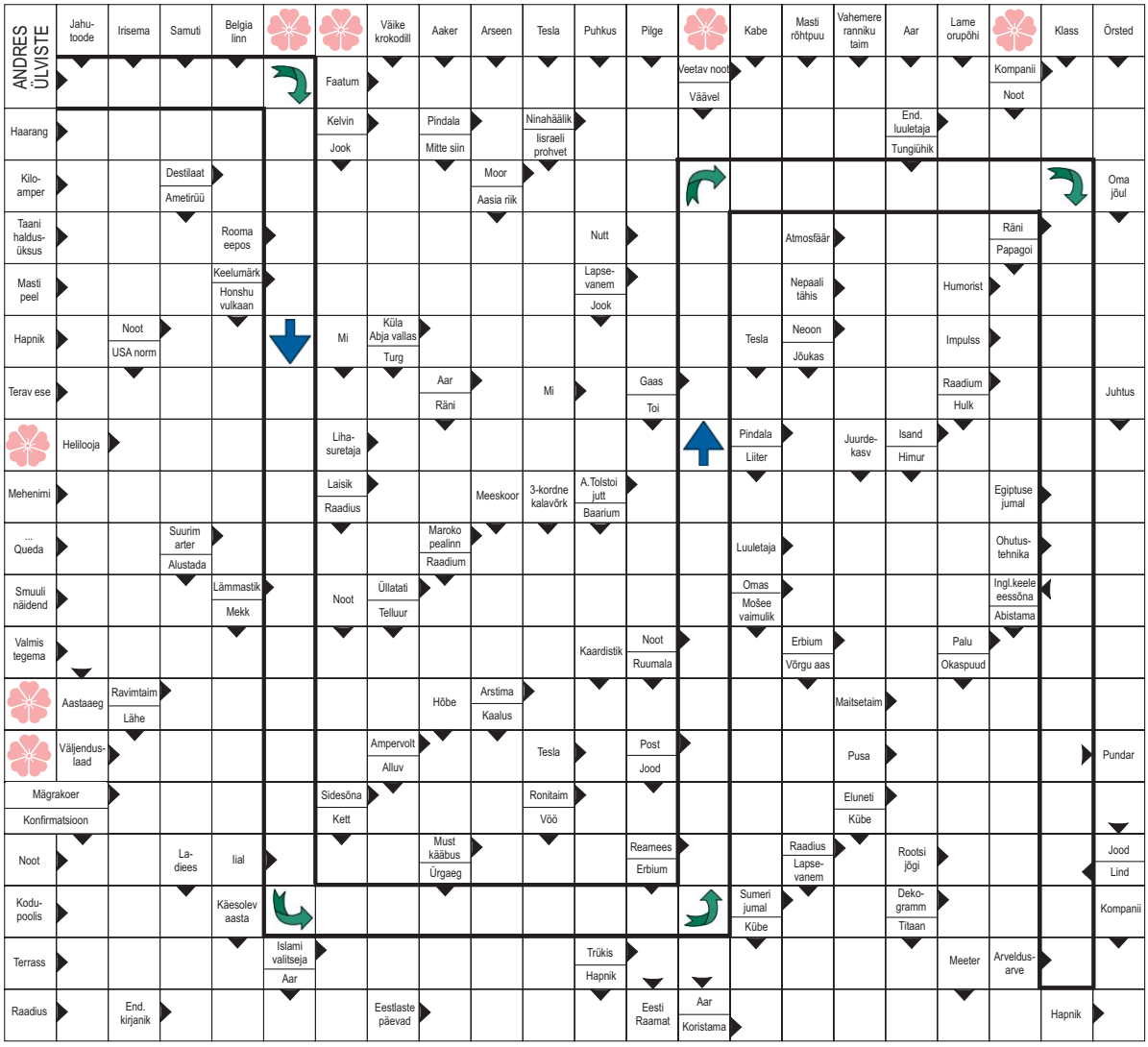


**Reedel, 5. juunil**
**kell 17.00 toimuvad**
**Võhma staadionil linna**

**LAHTISED MEISTRIVÕISTLUSED KERGEJÕUSTIKUS**

Kavas:
**100 m, kaugus, kuul, 1500 m meestele,**
**100 m, kaugus, kuul, 800 m naistele**

*Ootame rohkelt osalejaid!*

**Pühapäeval, 7. juunil**

**kell 11.00 toimub linnavalitsuse platsil**

**PETANKI VÕISTLUSTE II ETAPP 3-LIIKMELISTELE VÕISTKONDADELE.**

Osalustasu 75.- võistkonna kohta.

*Ootame rohkelt osalejaid!*
**SK Võhma**


**KÜÜNETEHNIK**
(Omab oma ala sertifikaati)

***Maikuu soodus***
***geelküünte paigaldus 225.-***
***+ 1 nädal garantii!!!***

- Geelküünte paigaldus (300.-)
- Hooldus 150.-
  Hind sisaldab küünemaalinguid (prantsuse manikuür, kleepsud, pulbrid, kivid jms)

**NB! Kui kutsud sõbra, saad ise järgmise hoolduse 25.- soodsamalt!**

Töötan Võhma linnas.
Piret 56 20 27 98


**31. mail kell 12.00-15.30 Võhma kultuurikeskuse ees**
**Pilistvere kihelkonna** (Võhma, Kõo, Kabala, Imavere)

laste KEVADPIDU

Laulame, tantsime, võistleme, mängime. Piilupart teeb rongisõitu.

*Tule Sinagi trallima!*

**22. mail kell 19.00** lõpetavad hooaja

**Tantsu ja tralliga**

**Võhma kultuurikeskuse huviringid**

Tantsuvaheaegadel huviringide esinemised.

***Pidu on laudadega, laua katab igaüks ise!***

Kes soovib lustist osa saada, teatab oma osalemissoovist kuni 19. maini Riinale tel 5345 7584 või laua tel 437 7253

Tantsuks mängib Mait & Margus Bänd

*Õnnitleme lapse sünni puhul!*

Ingrit Kongas'el ja Ulvar Berg'il sündis 30. aprillil
**poeg REINAR**

## Ristsõna

***Vastus tumedalt ääristatud ruutudes.***
**Koostas Heino Laagus**
Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastuseks oli: **"Terrorist"**. Õigeid vastuseid laekus 14.
Loosiõnn naeratas **Tiina Varblase**le.
Õnnitleme võitjat ja ootame uusi lahendusi. Vastusekupongid palume tuua linnavalitsusse sekretäri kätte (samast saab kätte auhinna) või panna I korrusel asuvasse postkasti.

*Võhma Linnaleht nr.*
***VASTUS:***

_____

_____

_____

***NIMI ja AADRESS:***

_____

_____

_____

**13. juunil kell 17.00 Võhma kultuurikeskuses kultuurikeskuse näiteringi esituses**

**A. Kitzbergi PÜVE TALUS**

**Näitlevad:** Terje Napritson, Raili Feldmann, Luule Tiirmaa, Natalia Remmer, Riina Pakane, Ilmar Roosioks, Mati Tiirmaa, Peter Wüthrich, Hubert Mathiesen, Olev Rass, Endel Aasaküla, Ants Kirikal, Karl Nõmm
**Lavastaja Olev Rass**

*Pilet: 20 krooni, lastele ja pensionäridele 10 krooni*

Mis sest, et lapsepõlv on jäänud ammu seljataha,
mis sest, et rohtu kasvanud liivakast.
Sa ikka julgelt hoia õnnepäikest süles,
et möödunud mängud ei jääks mineviku mängumaaks!

**ÕNNITLEME MAIKUU SÜNNIPÄEVALAPSI!**

| | | |
|---|---|---|
| **87** | 13.05 | MANJA JANNO |
| **86** | 07.05 | ELFRIEDE RIIK |
| **85** | 08.05 | MIRJAM IGNATENKO |
| | 21.05 | ALVIINE KALJURA |
| **84** | 07.05 | VIRVE LIBLIK |
| **82** | 16.05 | ELENA HARITONOVA |
| | 21.05 | MARTA PEVGONEN |
| **81** | 08.05 | LEIDA LUHT |
| **80** | 30.05 | KARL NÕMM |
| **75** | 22.05 | KARL OTS |
| **70** | 28.05 | HEINO PÕLD |
| **60** | 09.05 | NADEŽDA JERŠOVA |
| | 15.05 | JAKOB JERSOV |
| | 22.05 | MAIE VEEDLA |
| | 29.05 | VIKTOR JAANUS |

**Mälestame**

**HILJA PRIIVITS**
13.01.1935 - 20.04.2009

**LEOPOLD KALLASTE**
06.07.1941 – 27.04.2009


**HAUAKIVID,**
nimetahvlid.
**Soodsaimad hinnad Viljandimaal!**
Pargi t. 3, Viljandi
(endine autobaas).
**Tel. 433 1126.**
*www.graniidimeister.ee*



**Võhma Linnaleht**
Tiraaž 1000

Võhma Linnalehte esindab:
Angela Härm tel. 437 7228

Aadress:
Tallinna 15
70 603 Võhma

Küljendus ja trükk:
Vali Press OÜ
Põltsamaa, tel. 776 8870